

Kansallinen terveysindeksi 2021– 2023

Kela^A
Tilastokeskus

 Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Terveysten ja
hyvinvoinnin laitos

Mikä on Kansallinen terveysindeksi?

Sairastavuusindeksi ja osaindeksit	
Aivoverenkiertohäiriöt	
Alkoholisairaudet	
Diabetes	
Keuhkosairaudet	
Mielenterveysongelmat	
Muistisairaudet	
Sepelvaltimotauti	
Syövät	
Tapaturmat	
Tuki- ja liikuntaelinsairaudet	

Työkyvyttömyysindeksi ja osaindeksit	
Ammatillinen kuntoutus	
Sairauspäivärahat (yli 3 kk jaksot)	
Työkyvyttömyyseläkkeet	

Kansalliset tietolähteet

- Eläketurvakeskus
- Kela
- THL
- Tilastokeskus
- Syöpärekisteri

Kansallisen terveystiedon indikaattorit kuvaavat alue-eroja sairastavuudessa ja työkyvyttömyydessä

- Indeksitiedot julkaistaan hyvinvointialueille, yhteistyöalueille ja kunnille.
- Indikaattoreista julkaistaan myös miehet ja naiset erikseen huomioivat indeksitiedot, jotka kuvaavat sukupuolittaisia alue-eroja sairastavuudessa ja työkyvyttömyydessä. Esimerkiksi miehille lasketut indeksit kuvaavat miesten alue-eroja sairastavuudessa tai työkyvyttömyydessä.
- Alue-erojen taustalla on monia tekijöitä
 - Yksilötasolla elintavat – mm. tupakointi, alkoholinkäyttö, liikunta ja ravintotottumukset – vaikuttavat terveyteen, mutta elintapoihin vaikuttavat monet seikat.
 - Työttömyys, taloudellinen tilanne ja koulutus sekä toisaalta kulttuuriset ja geneettiset tekijät heijastuvat alueen väestön terveyteen ja toimintakykyyn.
 - Palvelujärjestelmän tasolla alueelliset erot sosiaali- ja terveystietojen saatavuudessa ja palveluihin hakeutumisessa voivat ilmetä alue-eroina sairauksien ja työkyvyttömyyden yleisyydessä.
 - Alueilla on eroja kirjaus- ja hoitokäytännöissä sekä hoitoilmoitusjärjestelmätiedon kattavuudessa.
 - Ahvenanmaan rekisteritietojen kattavuudessa voi olla puutteita, jotka johtuvat mm. hoitojen saamisesta Ruotsissa. On todennäköistä, että sairastavuus on siellä muuta maata vähäisempää. Ahvenanmaan lähes kaikilta osin selvästi Manner-Suomeen verrattuna poikkeuksellisen alhaisia indeksilukuja ei ole kuitenkaan otettu mukaan tässä kuvasarjassa esitettyihin tietoihin.

Päälöydökset 2021–2023

- **Sairastavuus** on korkeinta Pohjois-Savossa, matalinta Länsi-Uudellamaalla.
 - Sairastavuusindeksi on korkein miehillä ja naisilla Pohjois-Savossa. Miehillä sairastavuus on matalinta Länsi-Uudellamaalla, naisilla Pohjanmaalla.
- Sairastavuuden alue-erot ovat suurimmat alkoholisairauksissa, tuki- ja liikuntaelinten sairauksissa sekä mielenterveydessä.
 - Näissä sairausryhmissä sairastavuus on muuta maata yleisempää Itä- ja Pohjois-Suomen hyvinvointialueilla.
 - Alkoholisairastavuus on selvästi koko maata yleisempää myös Päijät-Hämeessä ja Kymenlaaksossa.
- Työkyvyttömyyden alue-erot ovat pääosin samansuuntaisia kuin sairastavuuden alue-erot.
- **Työkyvyttömyys** on yleisintä Kainuussa ja Pohjois-Savossa, matalinta Länsi-Uudellamaalla.
 - Työkyvyttömyysindeksi on miehillä korkein Kainuussa ja naisilla Pohjois-Savossa. Sekä miehillä että naisilla työkyvyttömyys on matalinta Länsi-Uudellamaalla.
- Työkyvyttömyydessä ammatillisen kuntoutuksen alue-erot ovat suurempia kuin maksetuissa työkyvyttömyyseläkkeissä ja sairauspäivärahoissa.

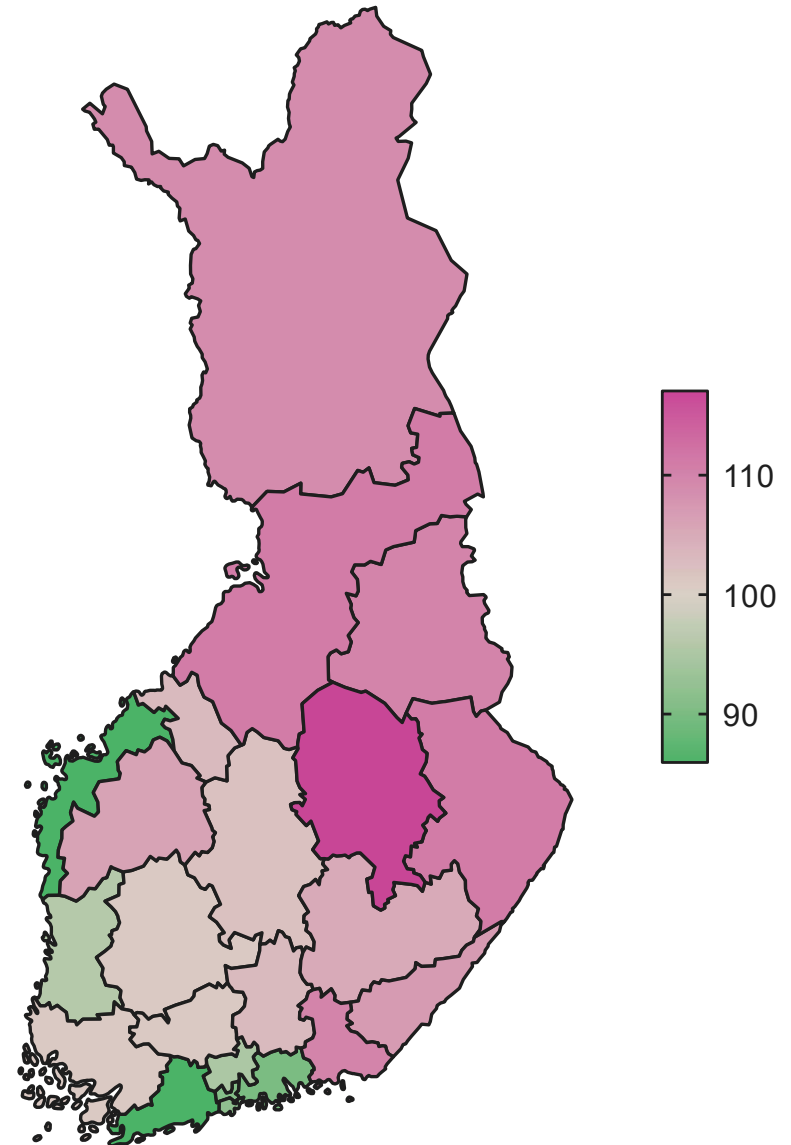

Sairastavuuden kokonaisindeksi

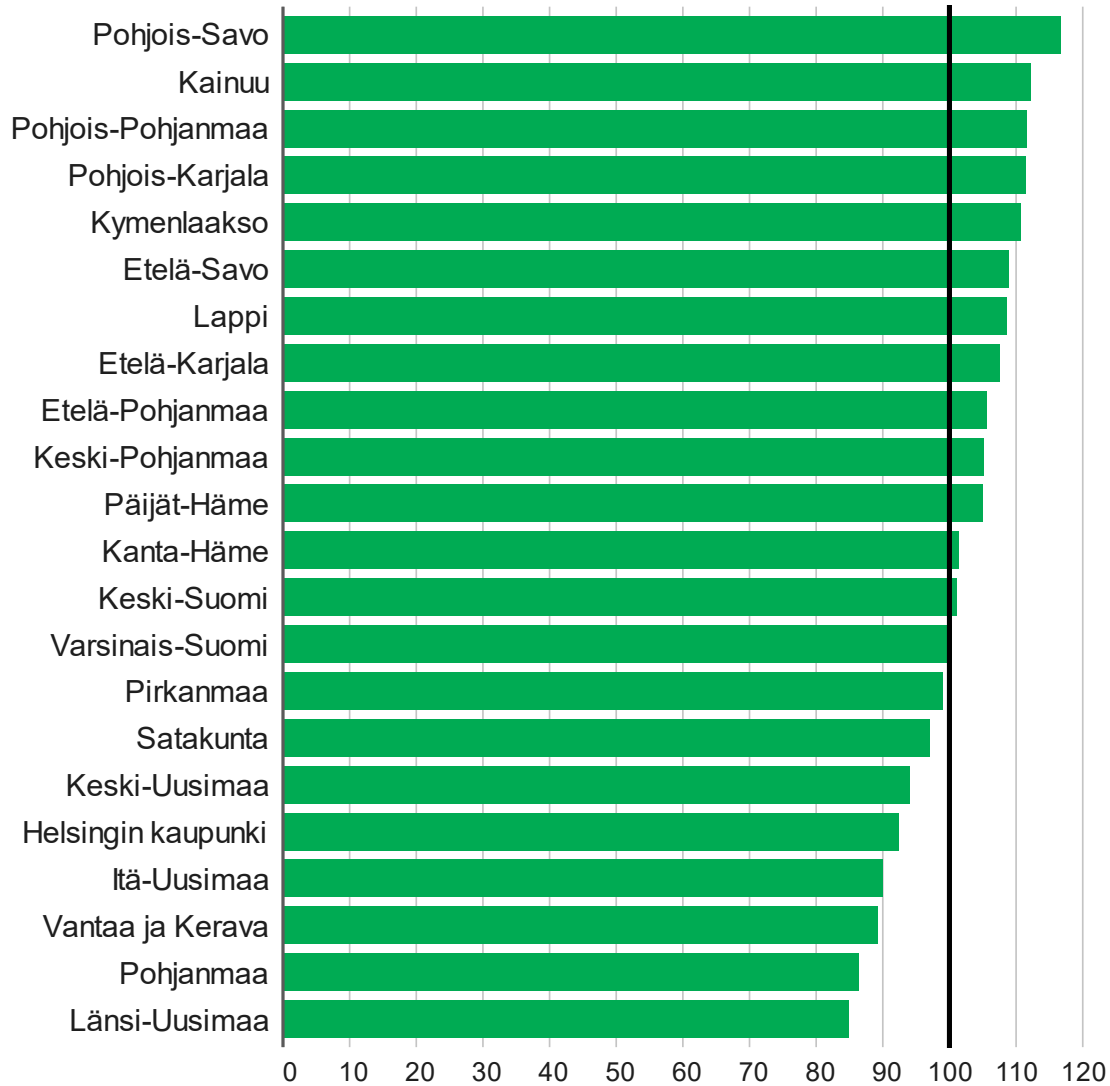
- Indeksi kuvaa alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indeksissä on mukana kymmenen sairausryhmää: syövät, sepelvaltimotauti, aivoverisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, vakavat mielenterveyden häiriöt, tapaturmat, muistisairaudet, keuhkosairaudet, diabetes ja alkoholisairaudet.
- Kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sairastavuuden kokonaisindeksissä sen perusteella, mikä on sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden ja elämänlaadun sekä sote-kustannusten kannalta.
- Sairastavuus on korkeinta Pohjois-Savossa sekä muilla Itä- ja Pohjois-Suomen hyvinvointialueilla. Matalinta sairastavuus on Länsi-Uudellamaalla ja Pohjanmaalla.

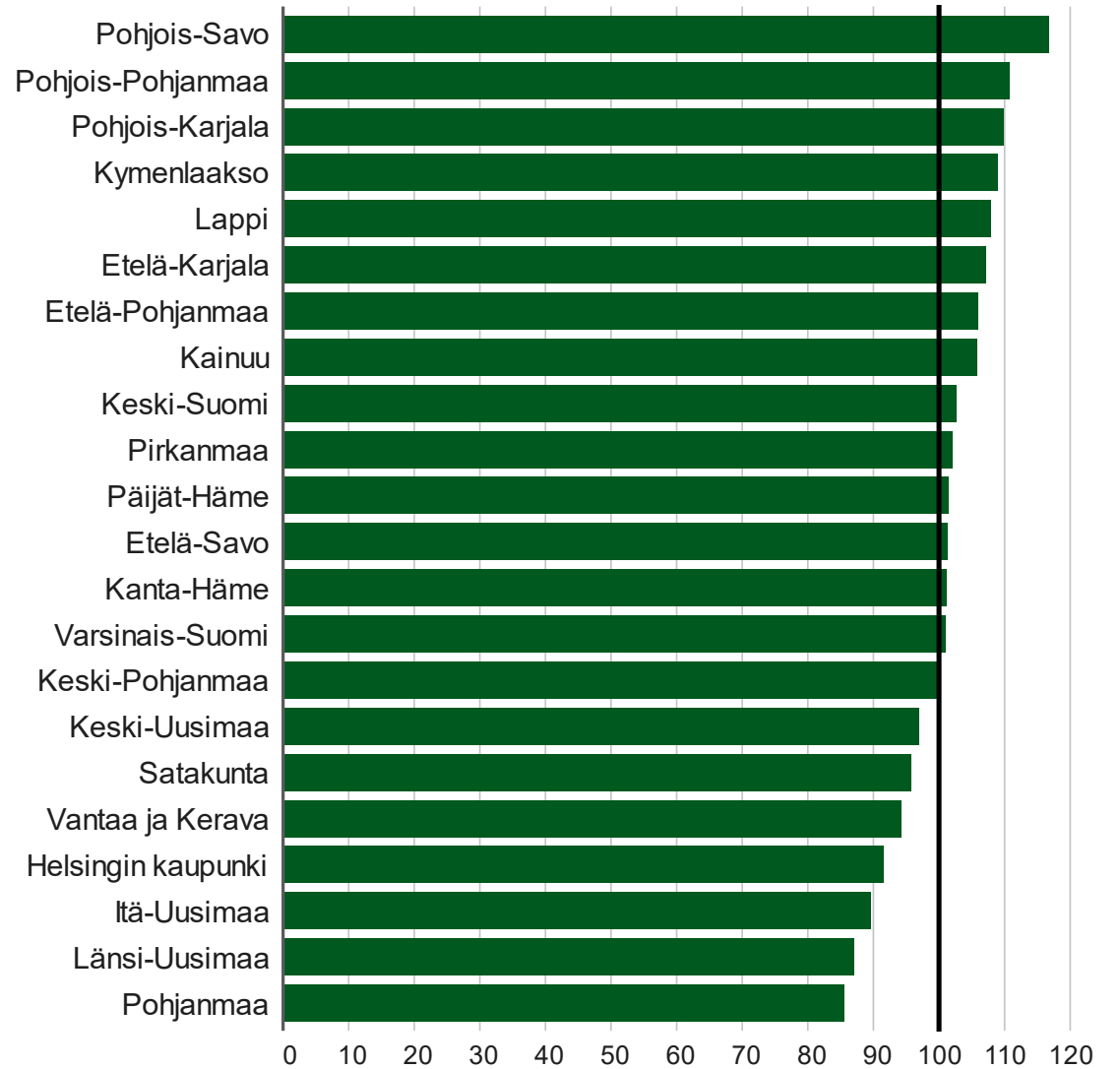
Sairastavuusindeksi 2021–2023, ikävakioitu

Sairastavuusindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Sairastavuusindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

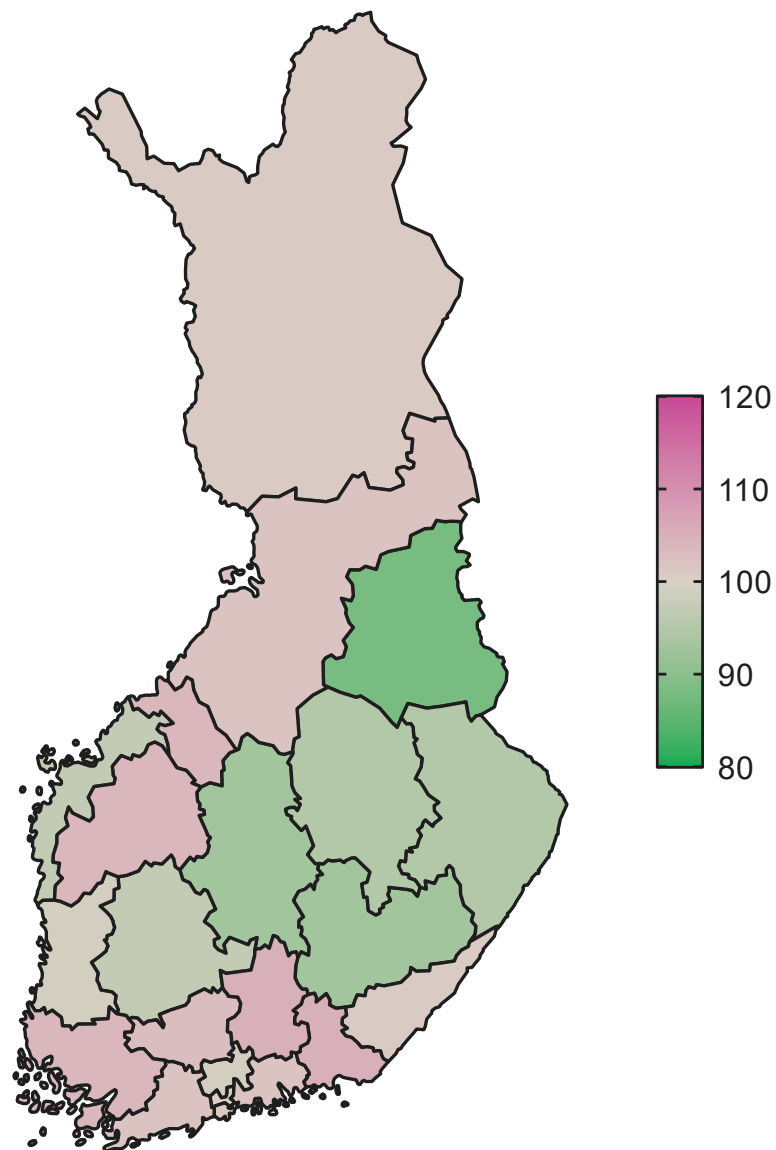

Syövät

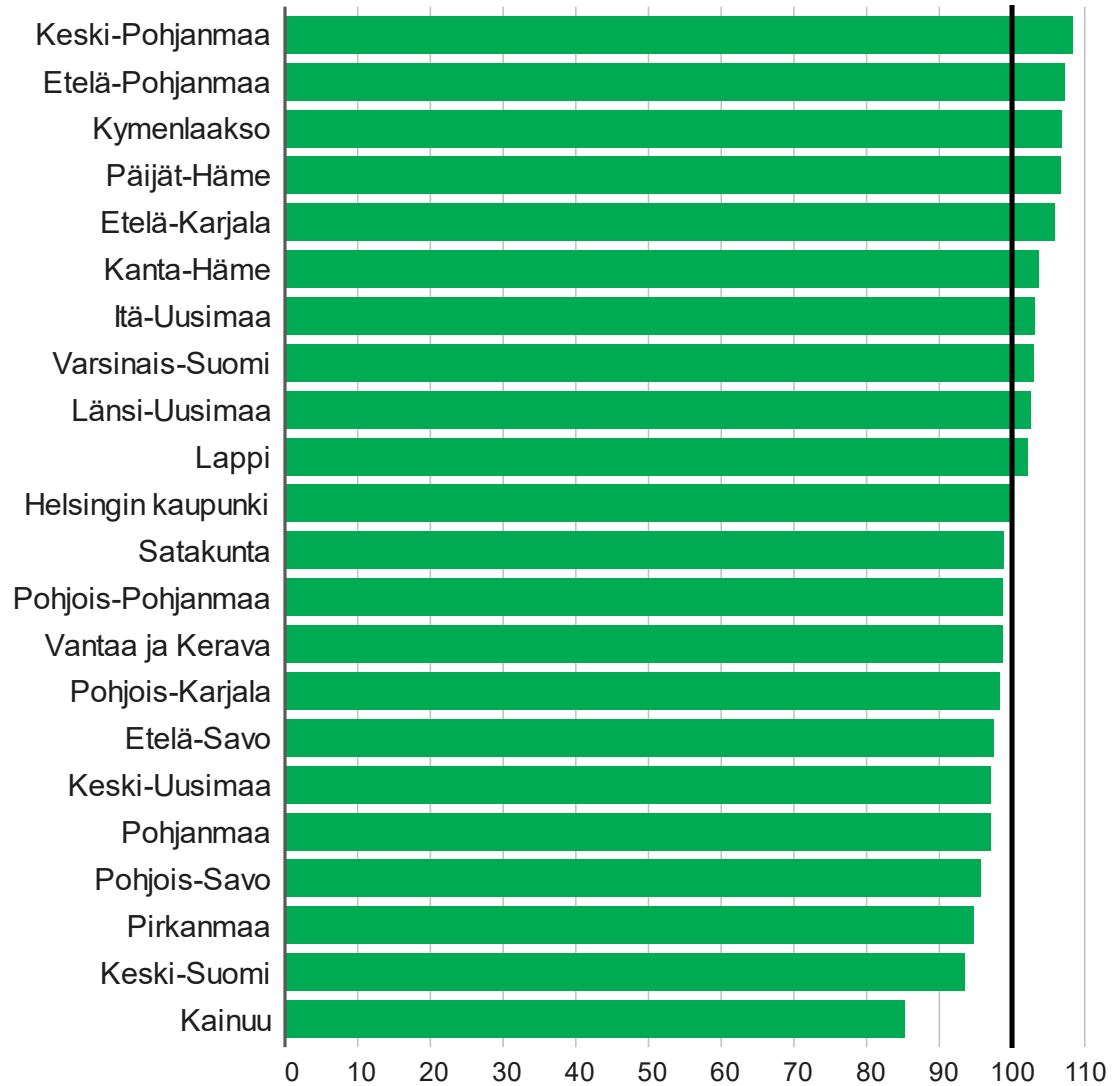
- Indeksi kuvaa uusien syöpätapausten ilmaantuvuutta alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrittäminen perustuu Syöpärekisterin tietoihin. Indeksissä mukana olevista syövästä on poissuljettu ihosyövät lukuun ottamatta melanoomaa. Indeksi ei huomioi syöpien uusiutumista eikä eri syöpätauteihin liittyviä eroja syöpien hoidettavuudessa ja syöpäkuolleisuudessa.
- Syöpäindeksin alue-erot ovat kapeampia kuin muissa sairausryhmissä.
- Syöpäsairastavuus on korkeinta Päijät-Hämeessä ja Kymenlaaksossa, ja matalinta Kainuun ja Keski-Suomen hyvinvointialueella.
- Keskimääräistä korkeampi indeksilukema voi kertoa suuresta syöpäsairastavuudesta alueella tai samanaikaisesti siitä, että alueella on onnistuttu syövän varhaisdiagnostiikassa.

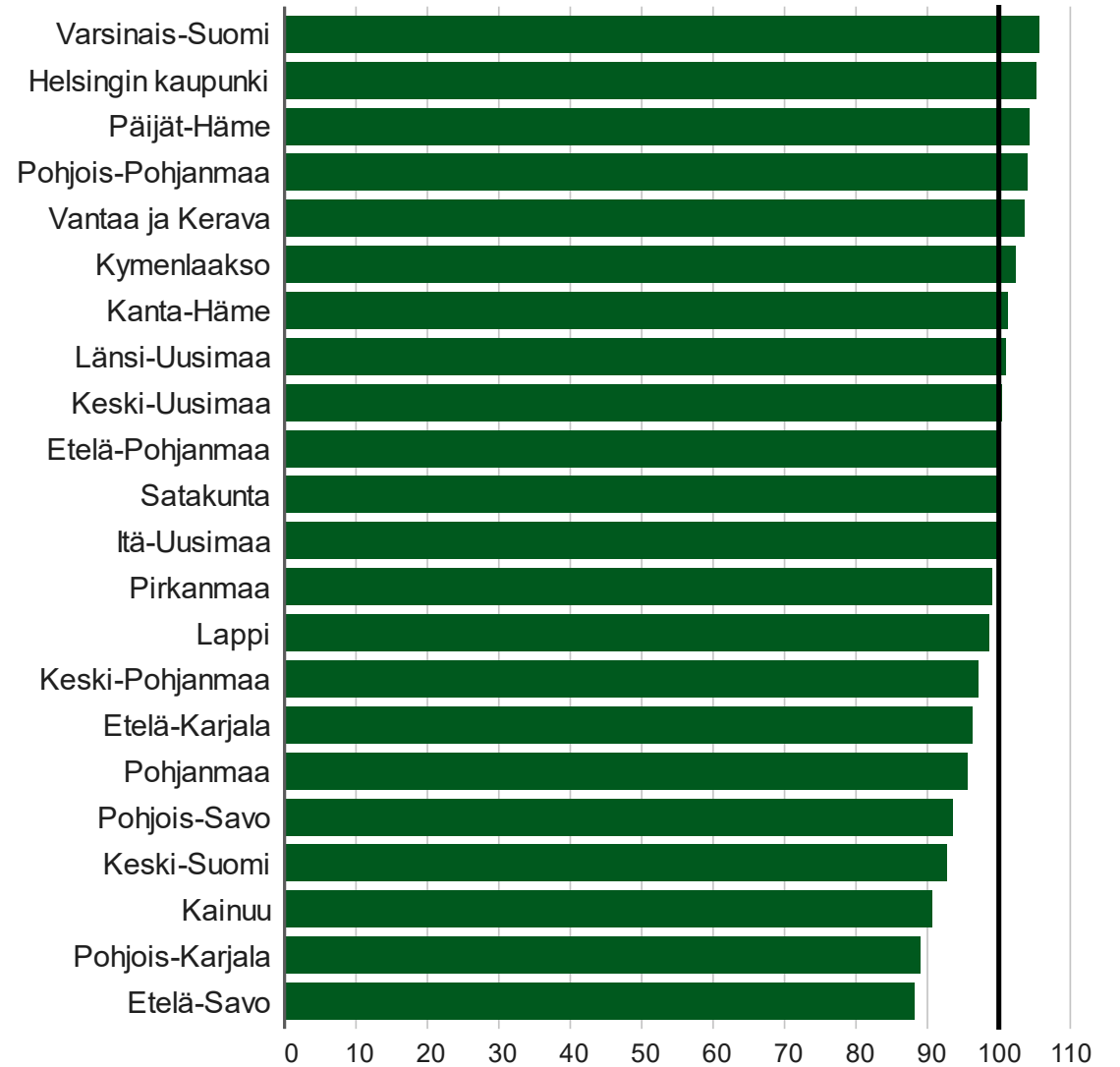
Syöpäindeksi 2021–2023, ikävakioitu

Syöpäindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Syöpäindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

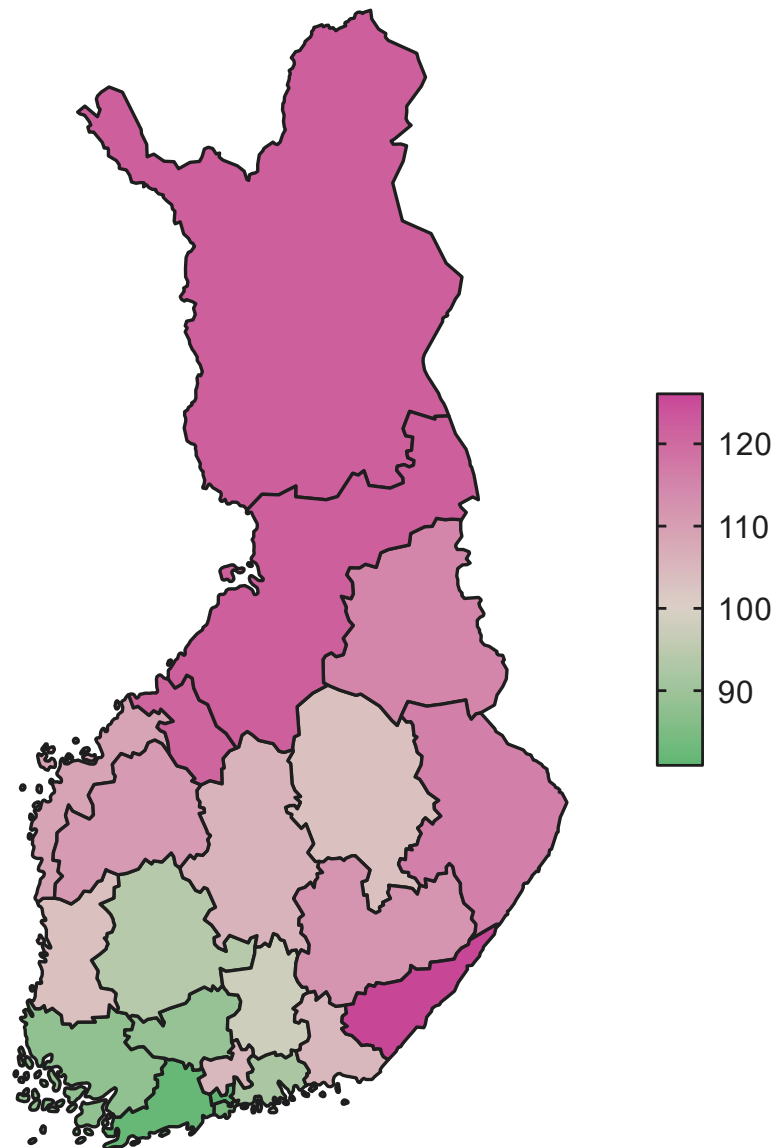

Sepelvaltimotauti

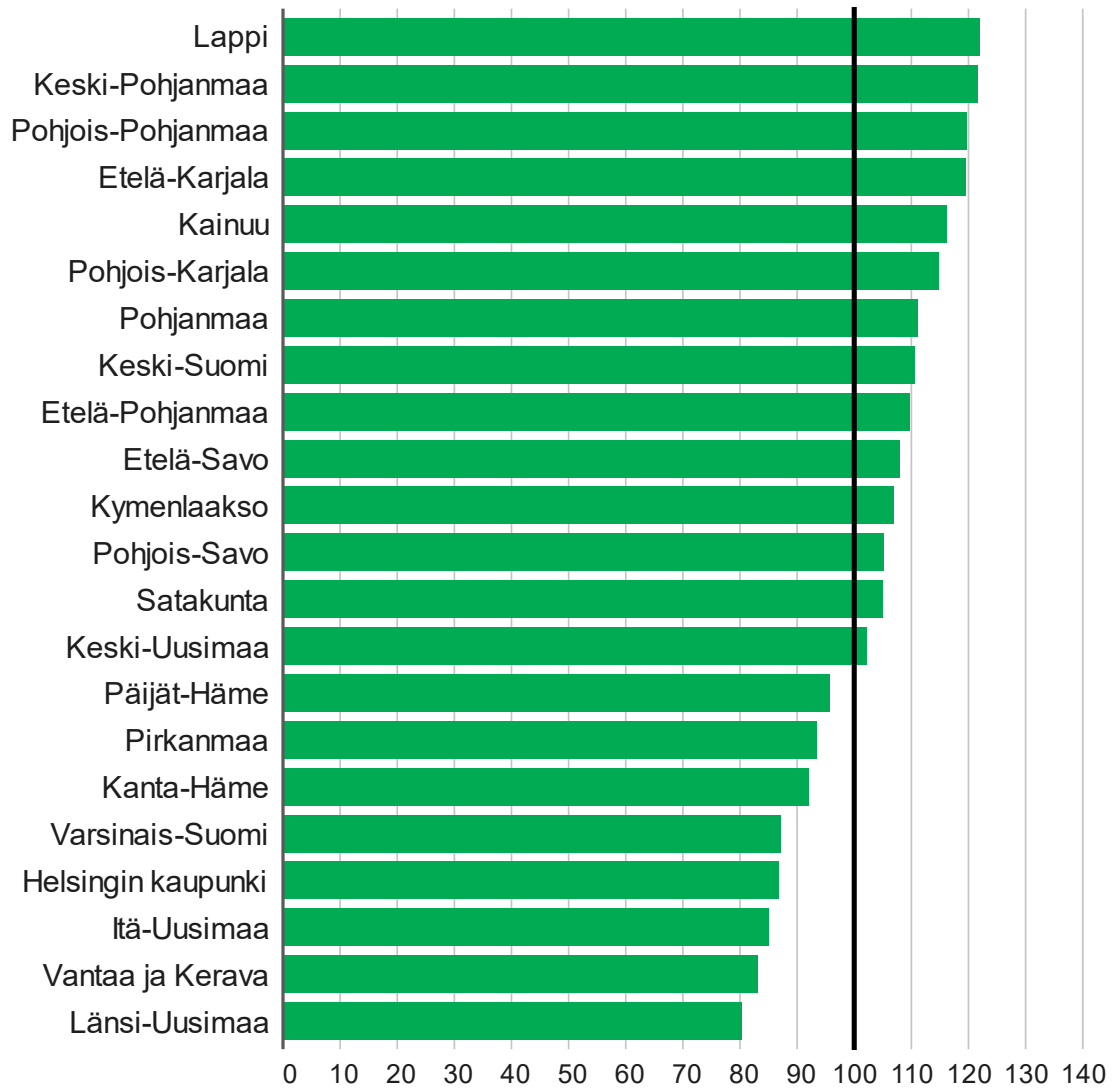
- Indeksi kuvaa sairaalahoitoon tai kuolemaan sairaalan ulkopuolella johtaneiden sepelvaltimotautitapahtumien ilmaantuvuutta alueen 35–79-vuotiaassa väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrityksessä on mukana ensi- ja uusintadiagnooseilla sairaalahoitoon johtaneet akuutit sydäninfarktit ja angina pectoris sekä kuolemaan sairaalahoidon ulkopuolella johtaneet kohtaukset.
- Sepelvaltimotautitapahtumien ilmaantuvuus on yleisintä Etelä-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin hyvinvointialueilla, vähäisintä Vantaa-Keravan ja Länsi-Uudenmaan alueilla.

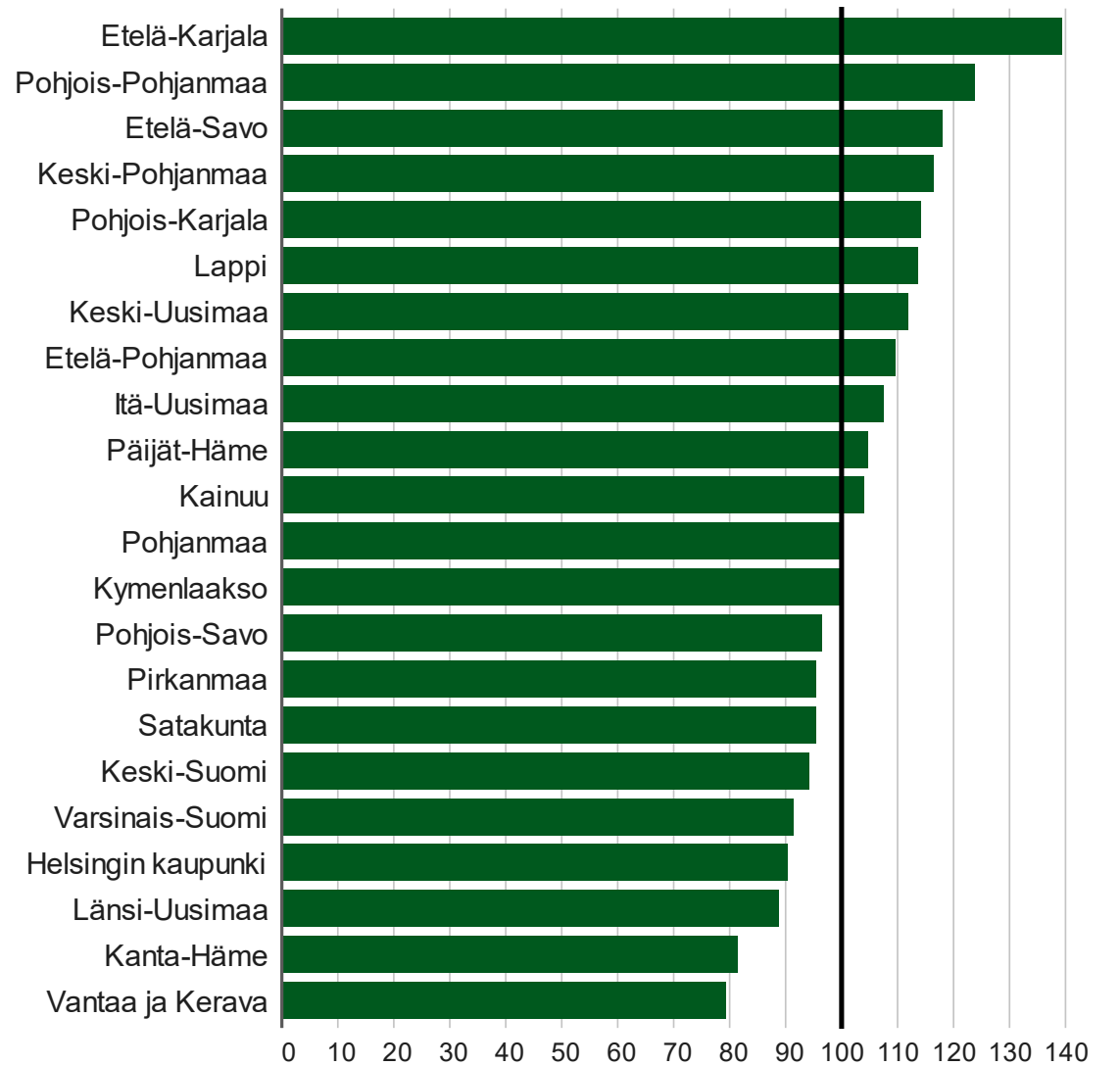
Sepelvaltimotauti-indeksi 2021–2023, ikävakioitu

Sepelvaltimotauti-indeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Sepelvaltimotauti-indeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

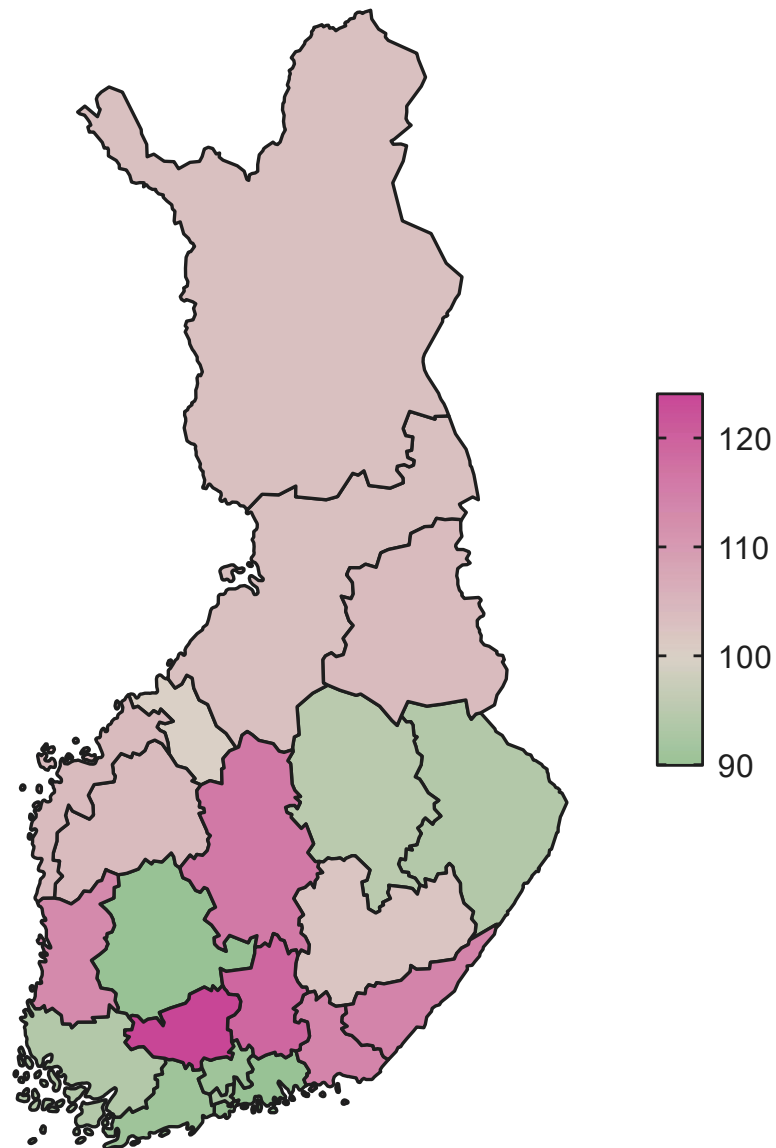

Aivoverisuonitaudit

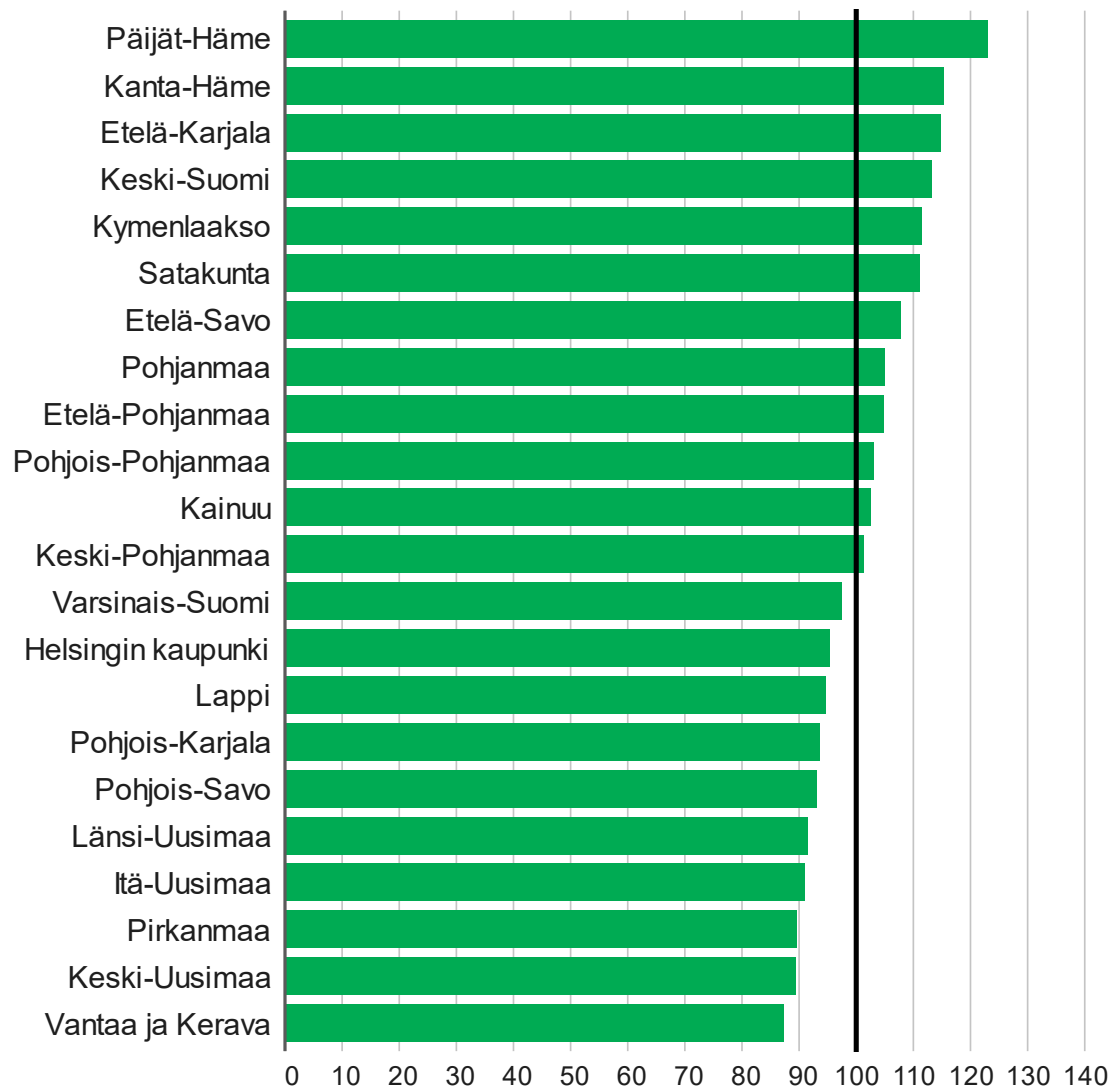
- Indeksi kuvaa sairaalahoitoon tai kuolemaan sairaalan ulkopuolella johtaneiden aivoverenkiertohäiriöiden ensikohtausten ilmaantuvuutta alueen 35–79-vuotiaassa väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Ilmaantuvuus on yleisintä Kanta- ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueilla, matalinta Pirkanmaalla, Helsingissä ja Itä-Uudellamaalla.

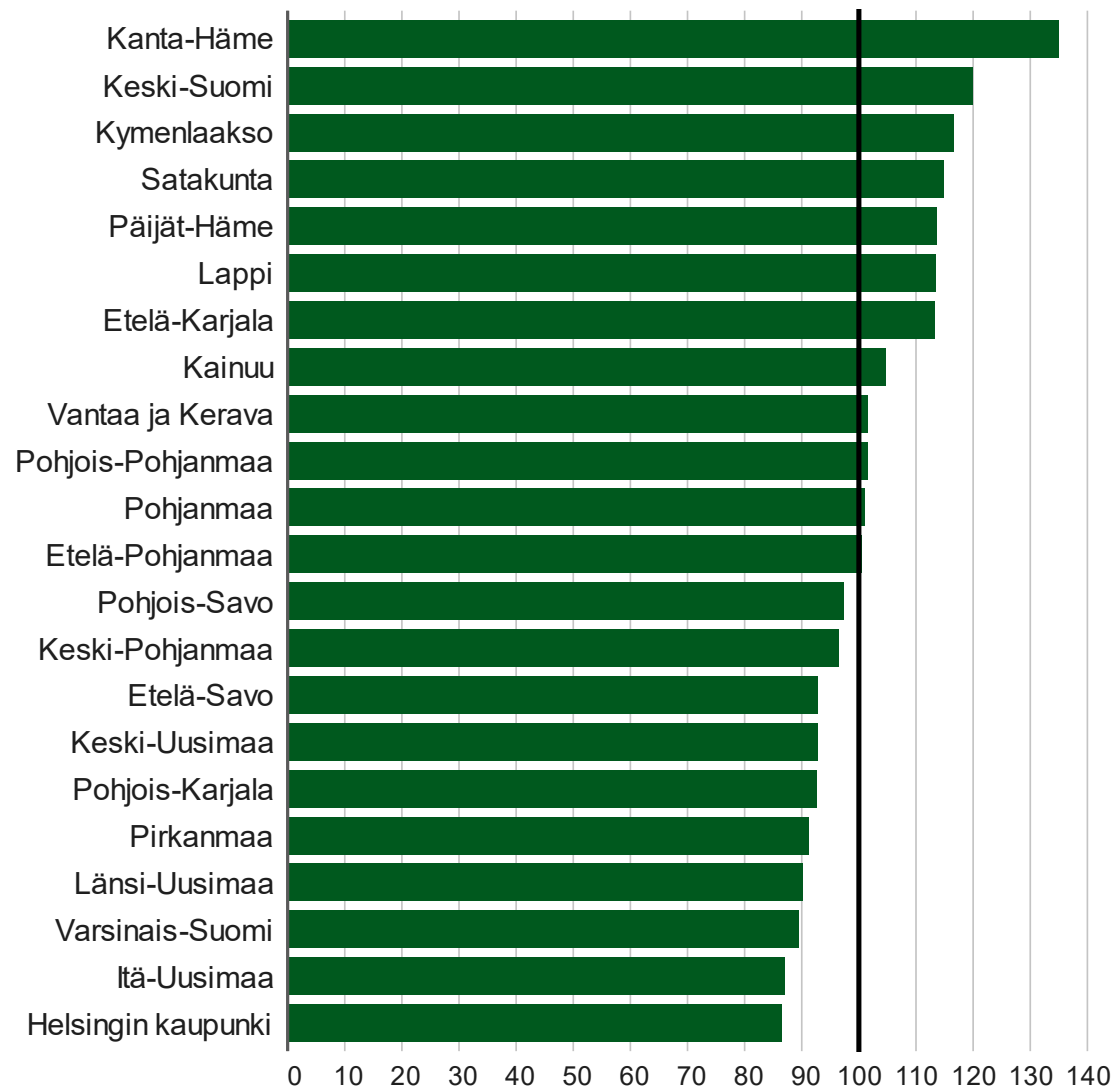
Aivoverisuonitauti-indeksi 2021–2023, ikävakioitu

Aivoverisuonitauti-indeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Aivoverisuonitauti-indeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

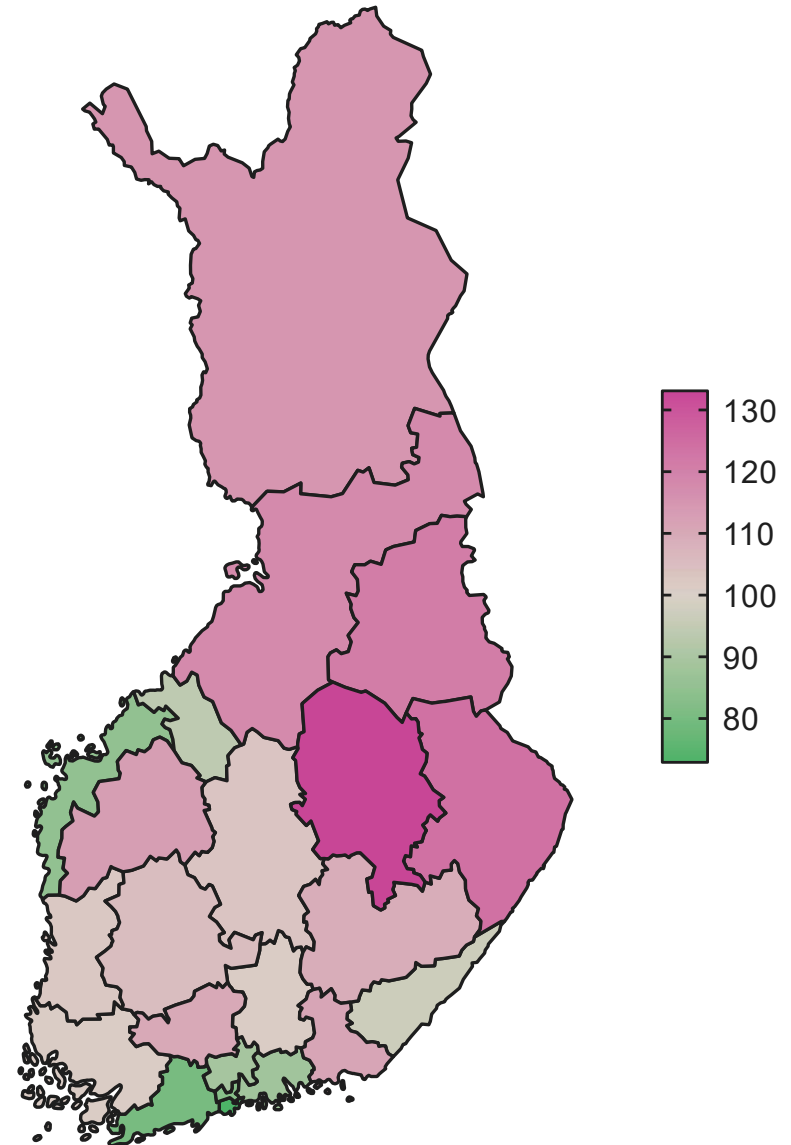

Tuki- ja liikuntaelinsairaudet

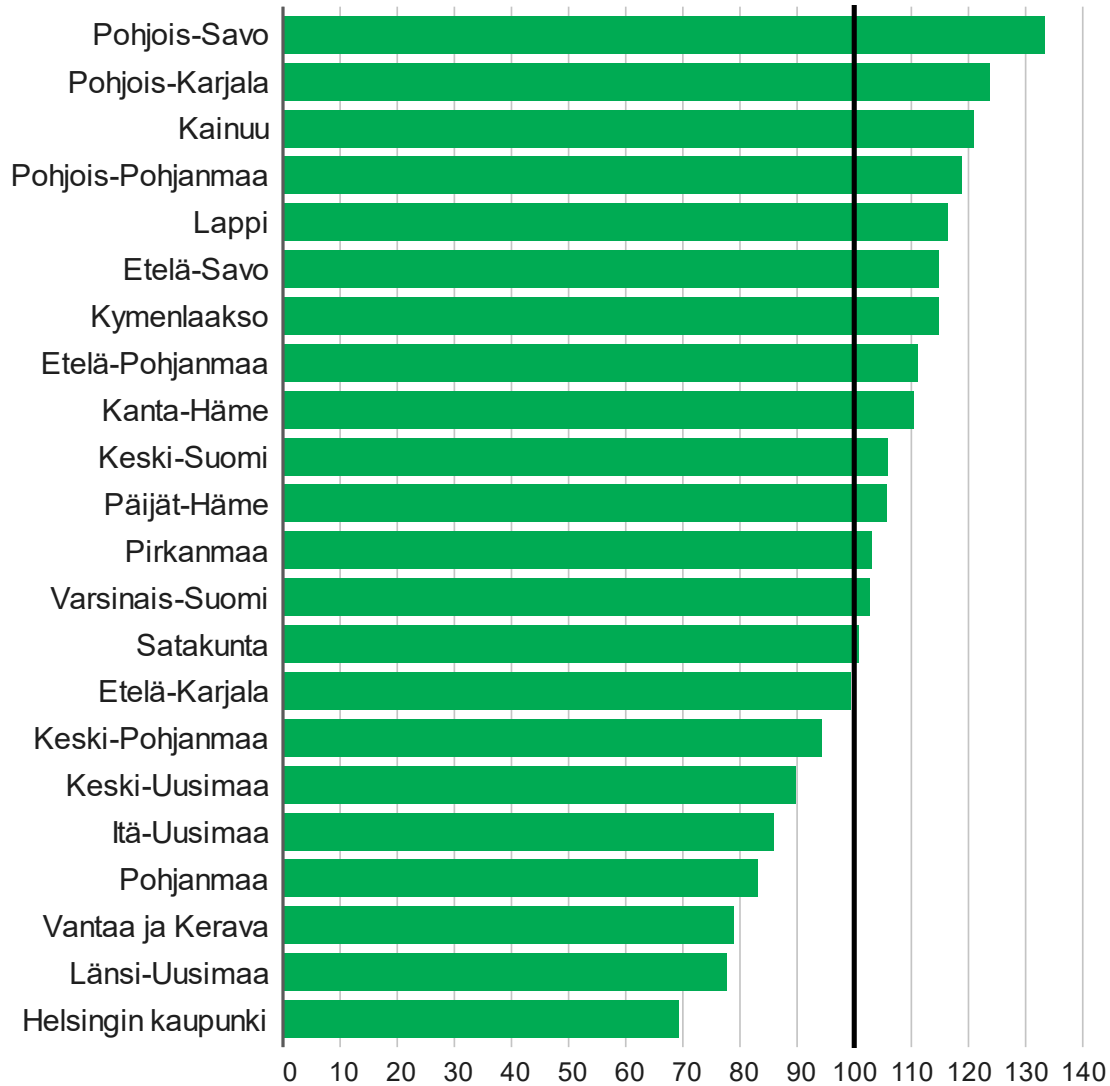
- Indeksi kuvaa tuki- ja liikuntaelinsairauksia (TULE) sairastavien henkilöiden määrää alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrityksessä ovat mukana henkilöt, jotka ovat saaneet työkyvyttömyyseläkettä TULE-sairauksien vuoksi tai joilla on nivelreuman hoitoon myönnetty lääkkeiden erityiskorvausoikeus.
- Indikaattori kuvaa pitkäaikaisten ja kuormittavimpien TULE-sairauksien esiintyvyyttä, mutta merkittävä osa TULE-sairauksista jää tämän indeksitarkastelun ulkopuolelle.
- Sairastavuus on yleisintä Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Kainuun hyvinvointialueella, vähäisintä Helsingissä.

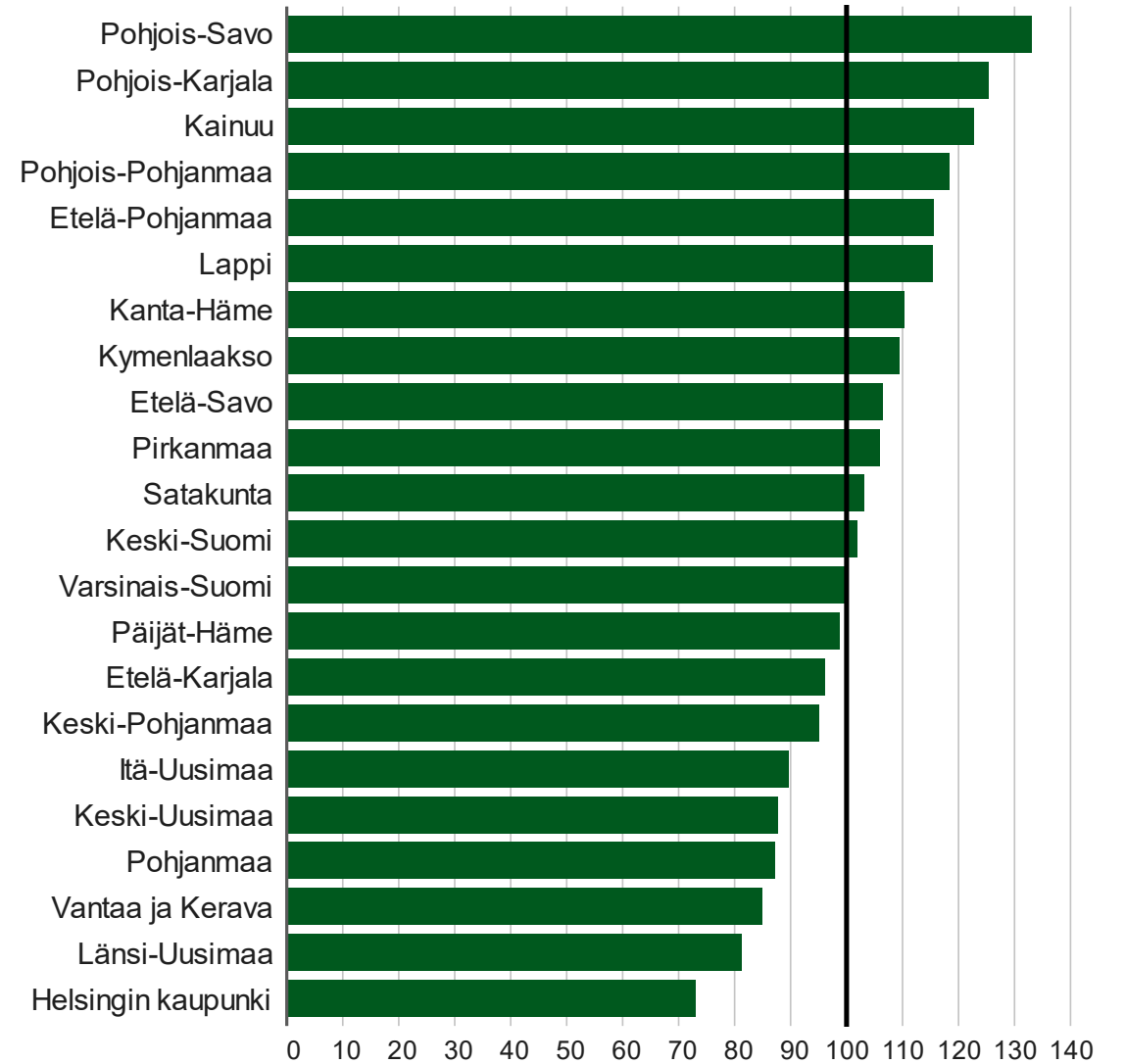
Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi 2021–2023, ikävakioitu

Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

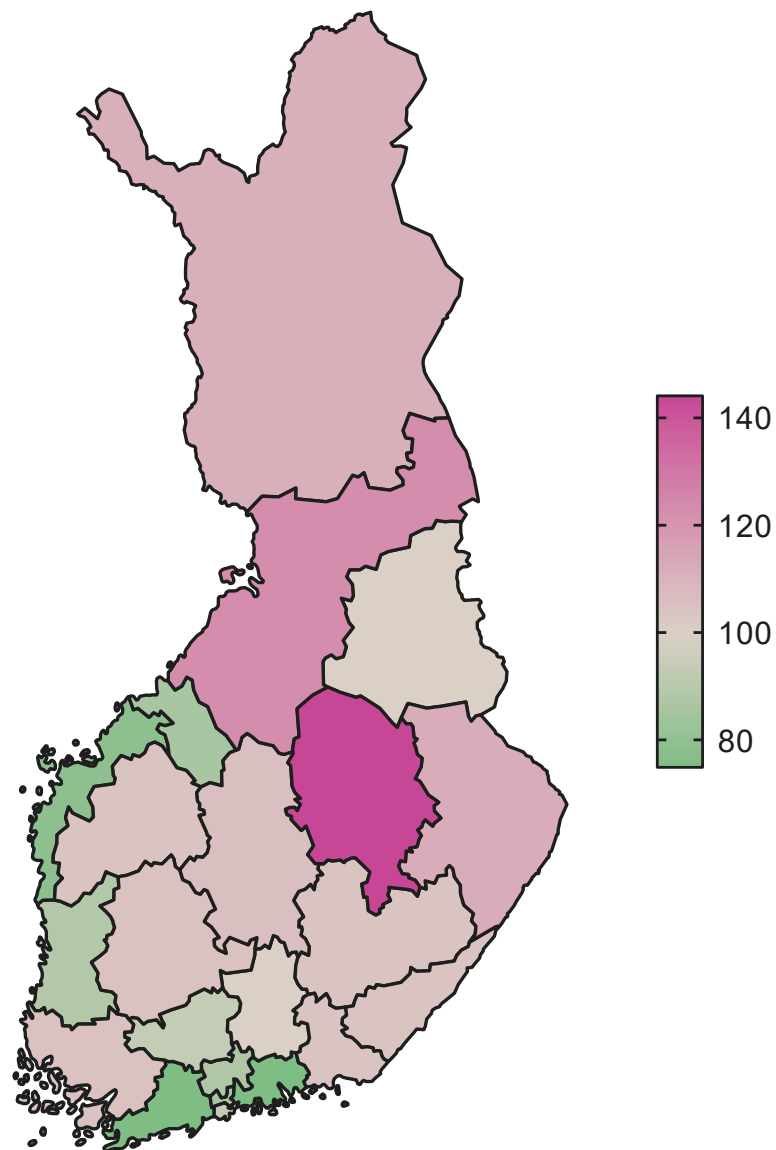

Vakavat mielenterveysongelmat

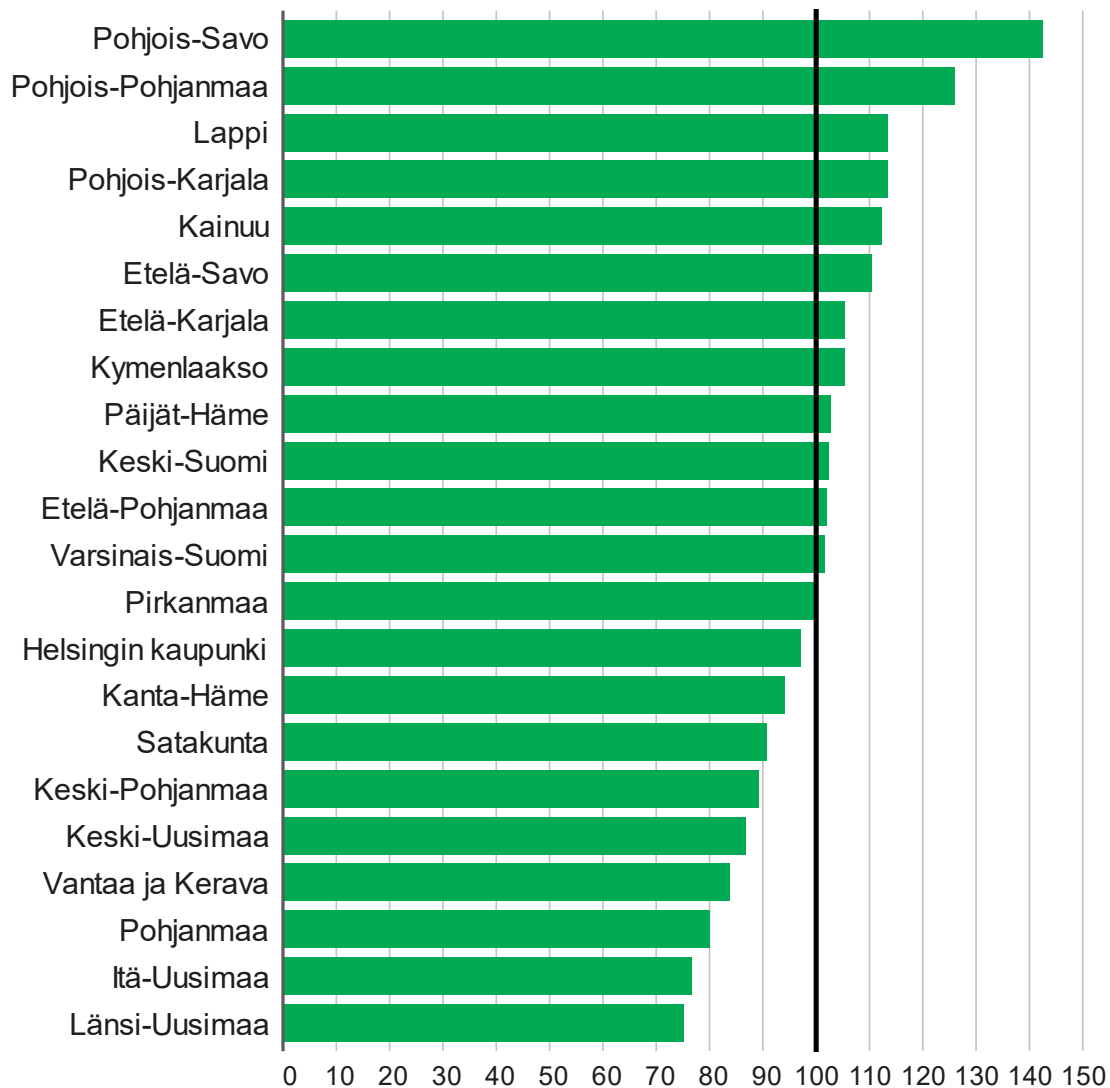
- Indeksi kuvaa vakavien mielenterveyden ongelmien yleisyyttä alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon. Indeksi yhdistää kolme indikaattoria sairastavuudesta:
 - Työkyvyttömyyseläkettä mielenterveysongelmien vuoksi saaneiden osuus alueen 16–64-vuotiaassa väestössä
 - Itsensä vahingoittamisen vuoksi sairaalassa hoidettujen tai itsemurhaan kuolleiden osuus alueen 13 vuotta täyttäneessä väestössä
 - Lääkkeiden erityiskorvausoikeuden psykoosin hoitoon saaneiden osuus alueen väestössä
- Kullakin kolmella indikaattorilla on mielenterveysindeksissä yhtä suuri paino.
- Sairastavuus on yleisintä Pohjois-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueilla, harvinaisinta Itä- ja Länsi-Uudellamaalla sekä Pohjanmaalla.

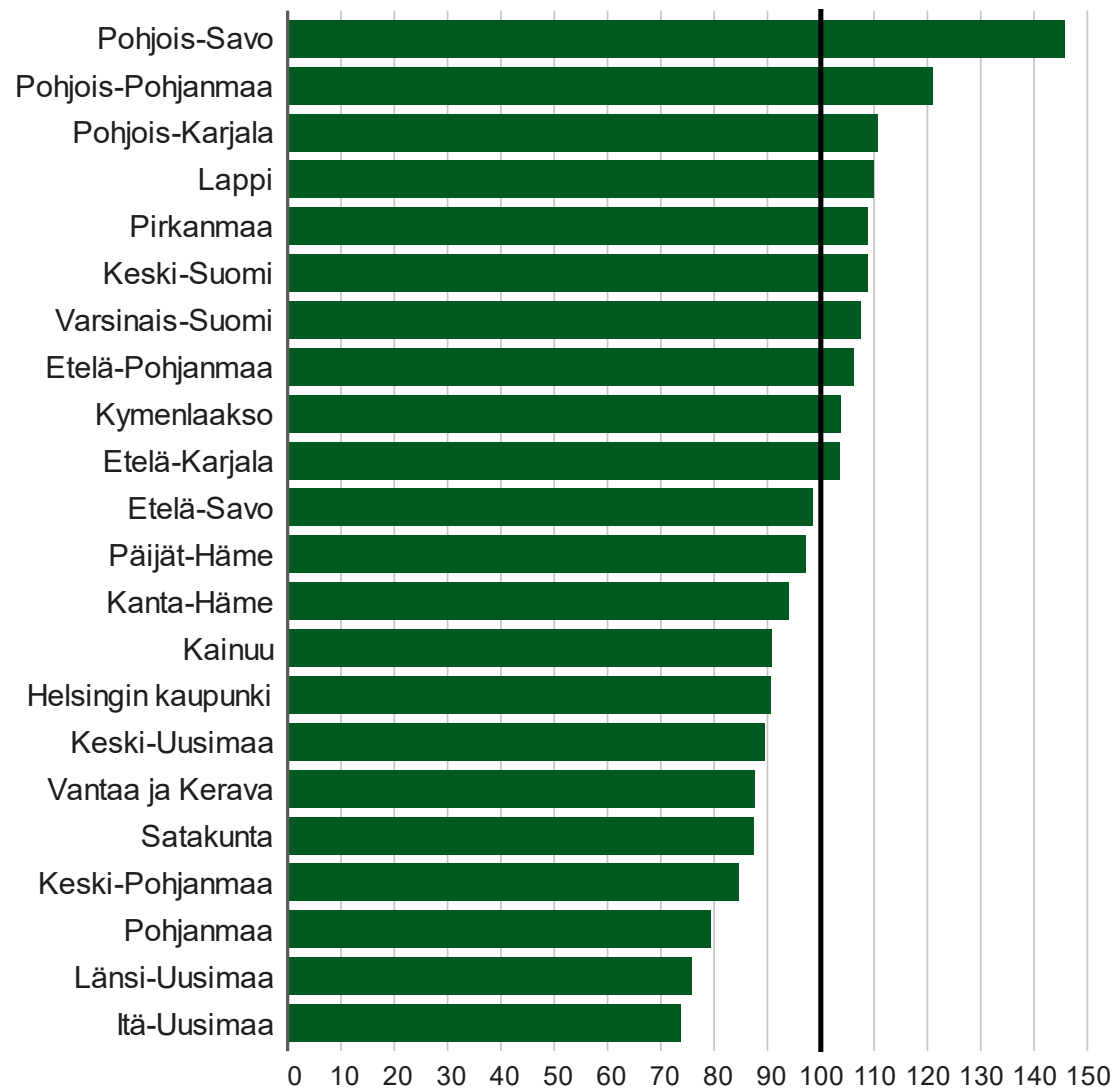
Mielenterveysindeksi 2021–2023, ikävakioitu

Mielenterveysindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Mielenterveysindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

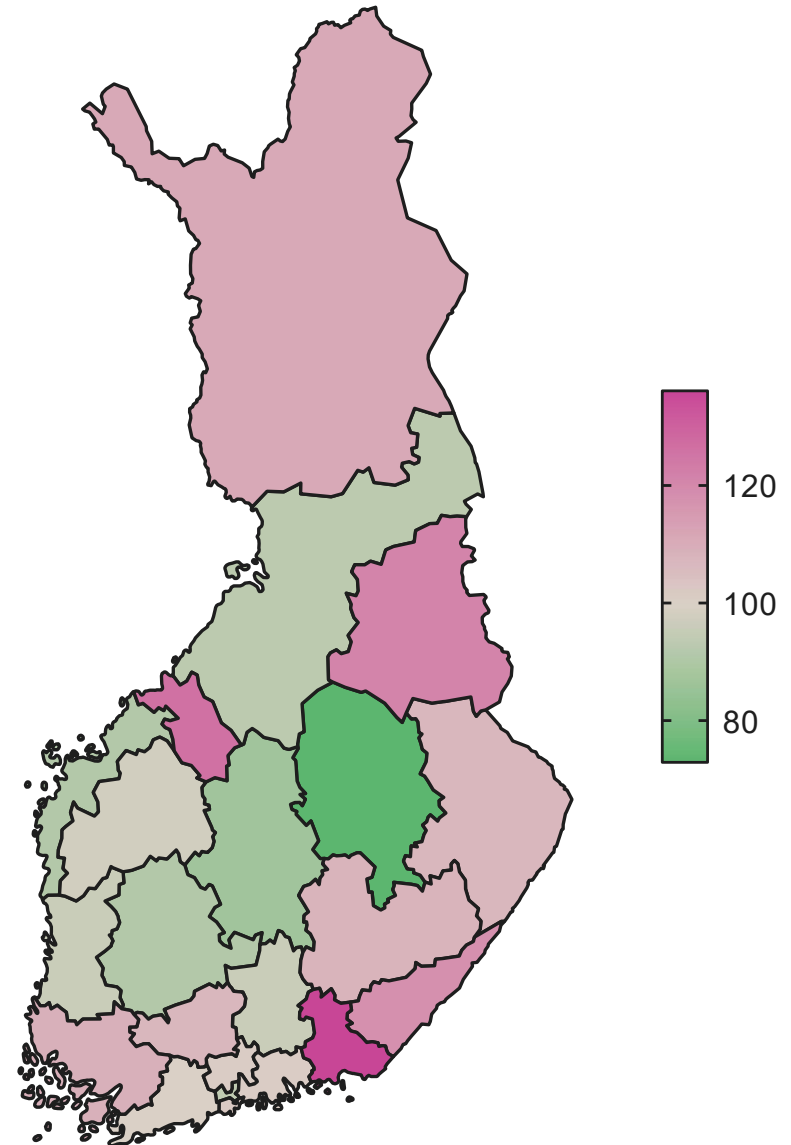

Tapaturmat

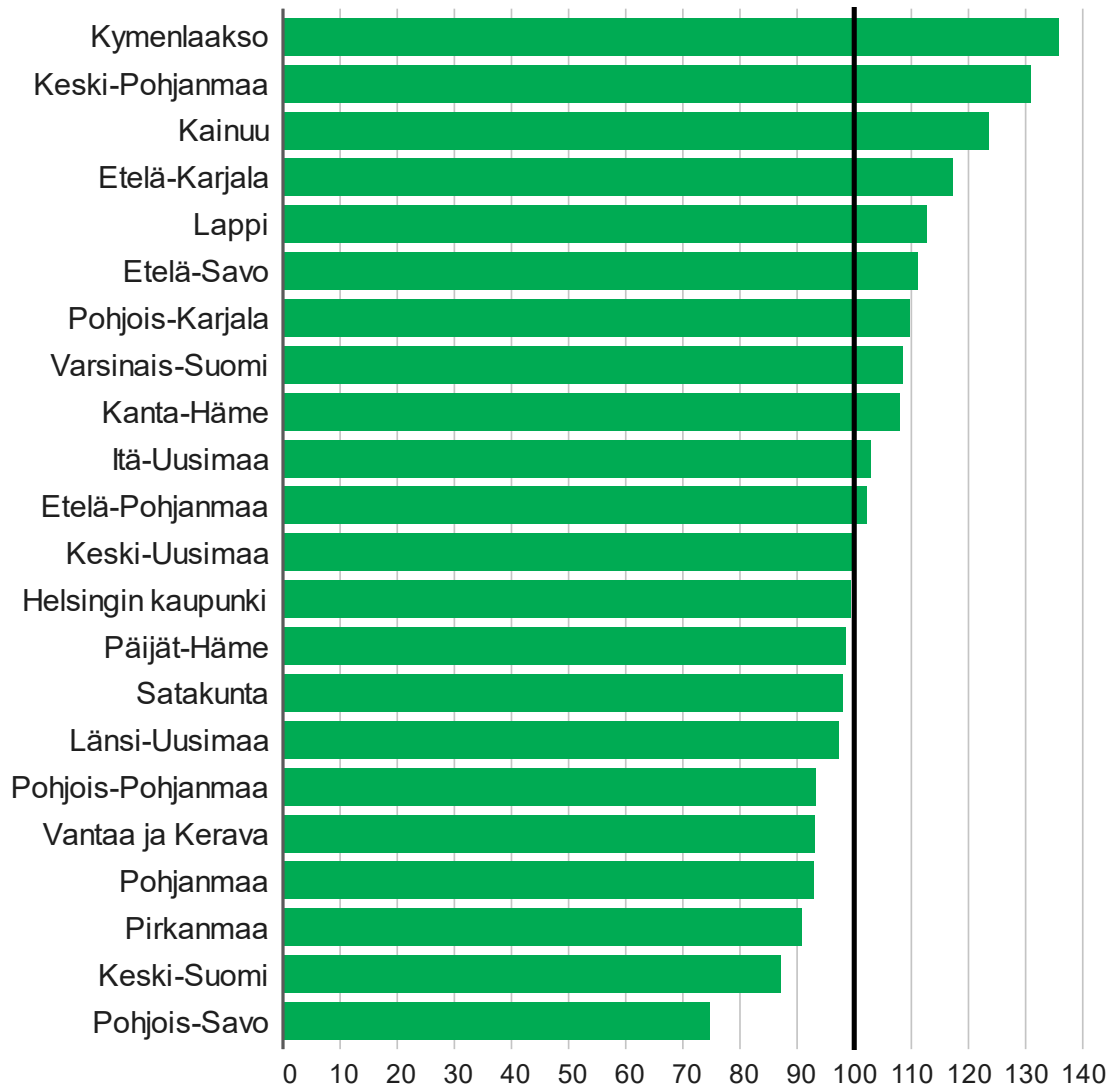
- Indeksi kuvaa vammojen tai myrkytysten vuoksi hoitoa saaneiden tai tapaturmaisesti kuolleiden henkilöiden osuutta alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrityksessä ovat mukana erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastohoito ja vastaanoton käyntisytyt.
- Hoitoa edellyttäneet tai kuolemaan johtaneet tapaturmat ovat yleisimpiä Kymenlaaksossa, Keski-Pohjanmaalla ja Kainuussa. Vähiten tällaisia tapaturmia todetaan Pohjois-Savossa.

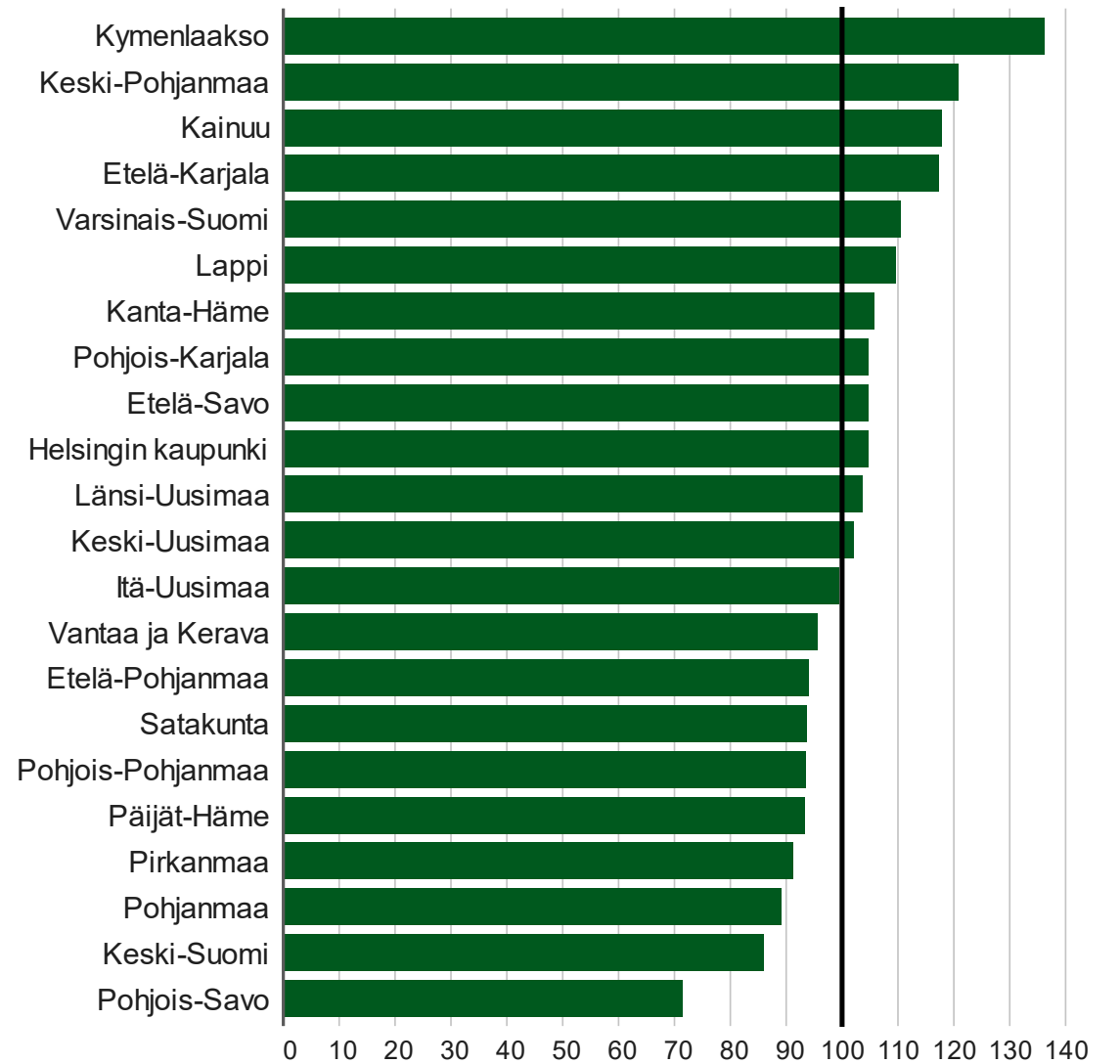
Tapaturmaindeksi 2021–2023, ikävakioitu

Tapaturmaindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Tapaturmaindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

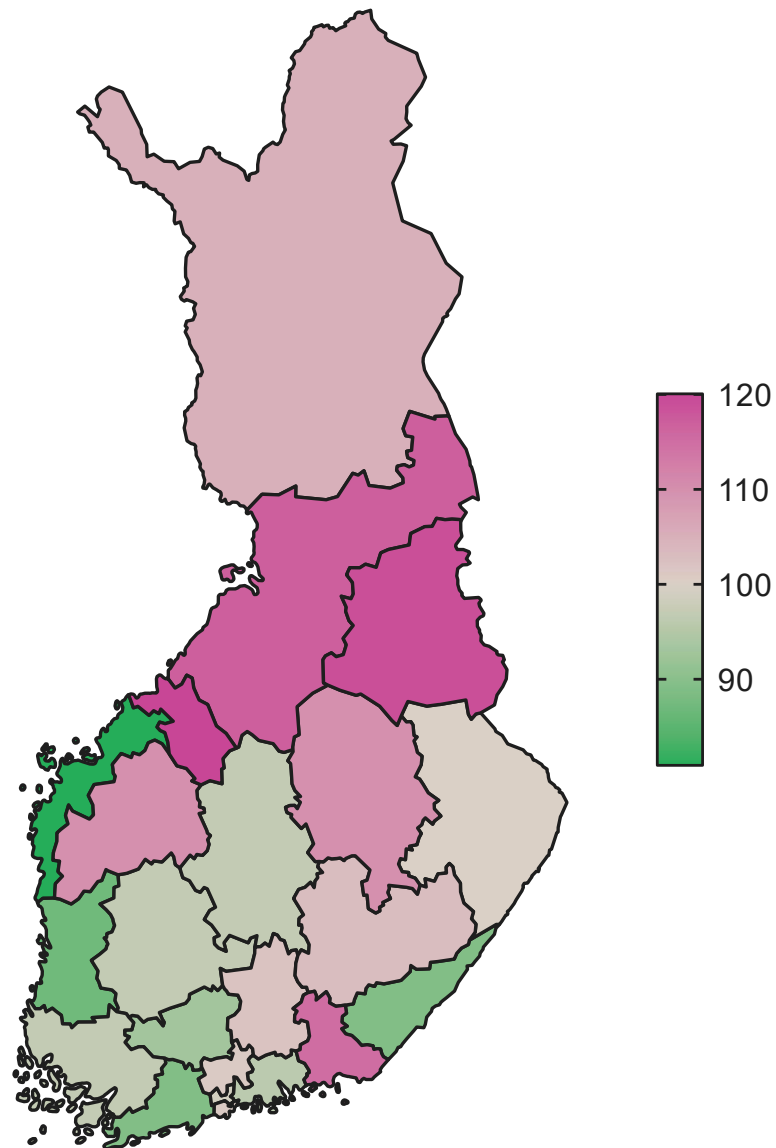

Muistisairaudet

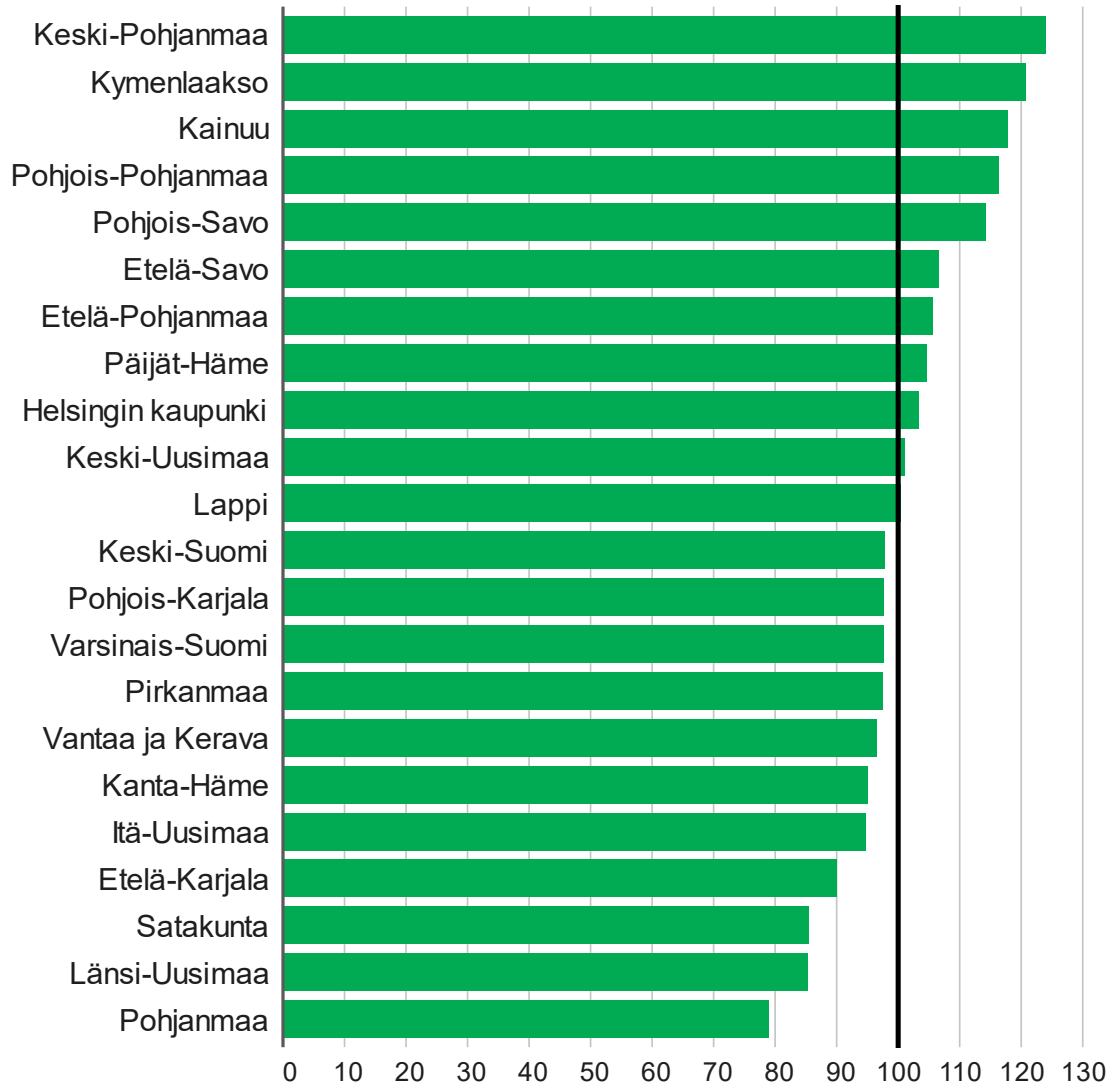
- Indeksi kuvaa muistisairauksien yleisyyttä alueen 30 vuotta täyttäneessä väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrityksessä ovat mukana erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastohoito ja vastaanoton käyntisyöt sekä lääkkeit.
- Korkea indeksilukema voi kertoa suuresta sairastavuudesta ja/tai siitä, että alueella tunnustetaan ja hoidetaan muistisairauksia erityisen aktiivisesti.
- Sairastavuus on yleisintä Keski-Pohjanmaan, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueilla, vähäisintä Pohjanmaalla.

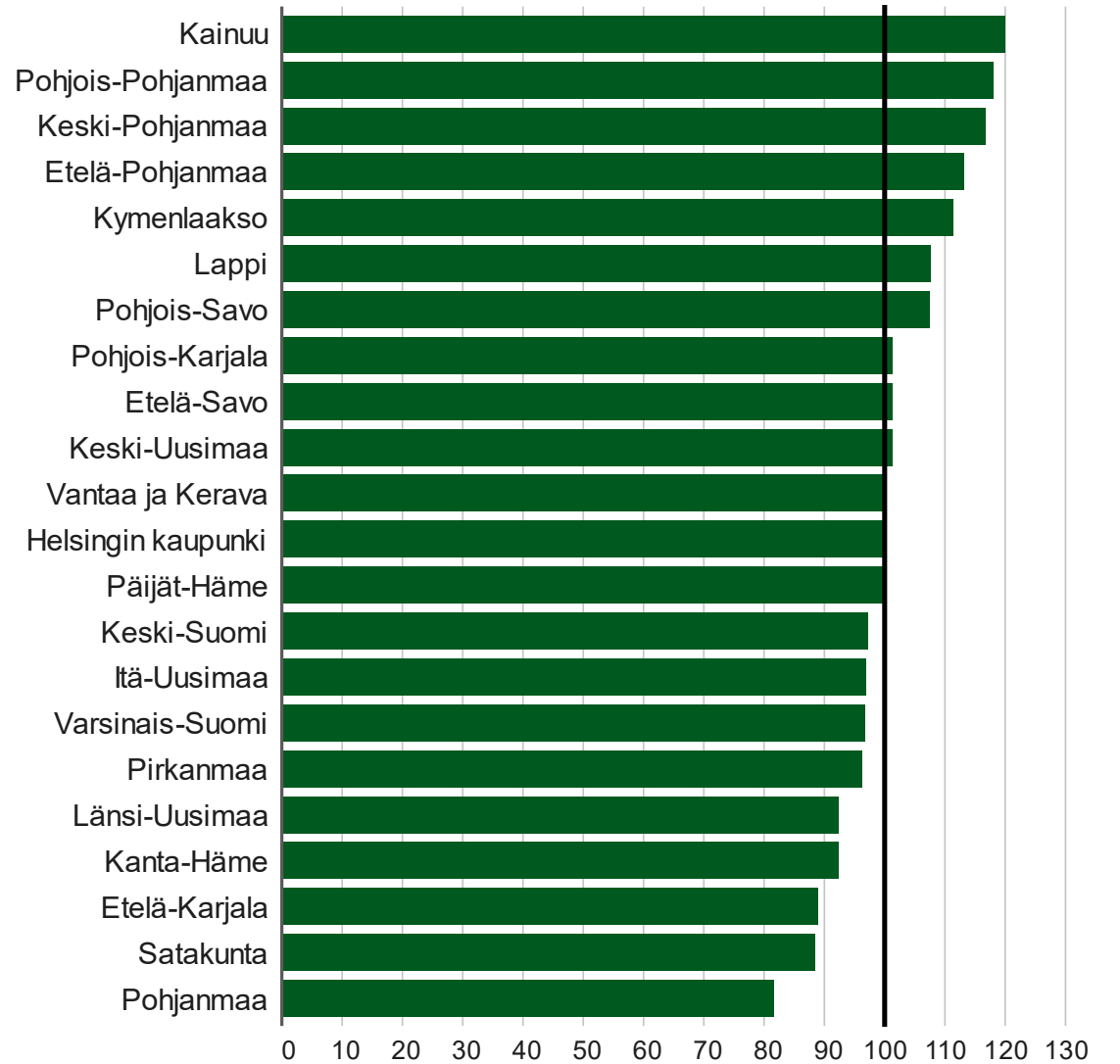
Muistisairausindeksi 2021–2023, ikävakioitu

Muistisairausindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Muistisairausindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

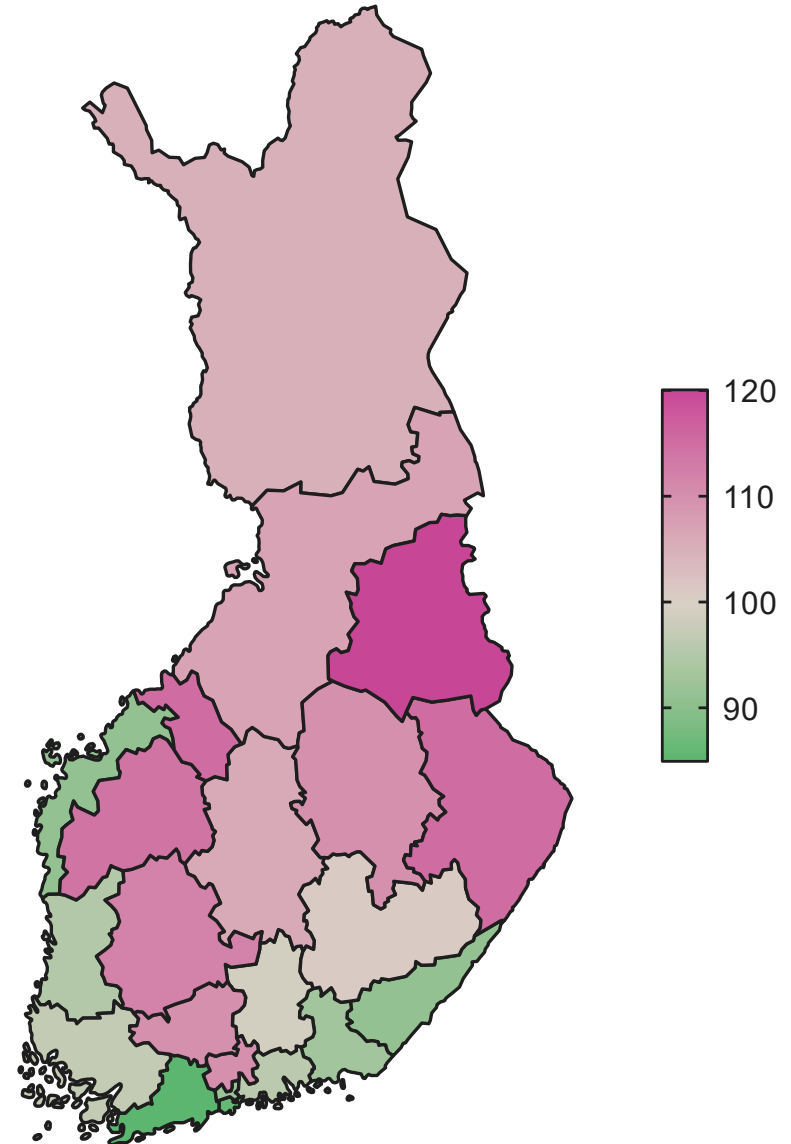

Krooniset keuhkosairaudet

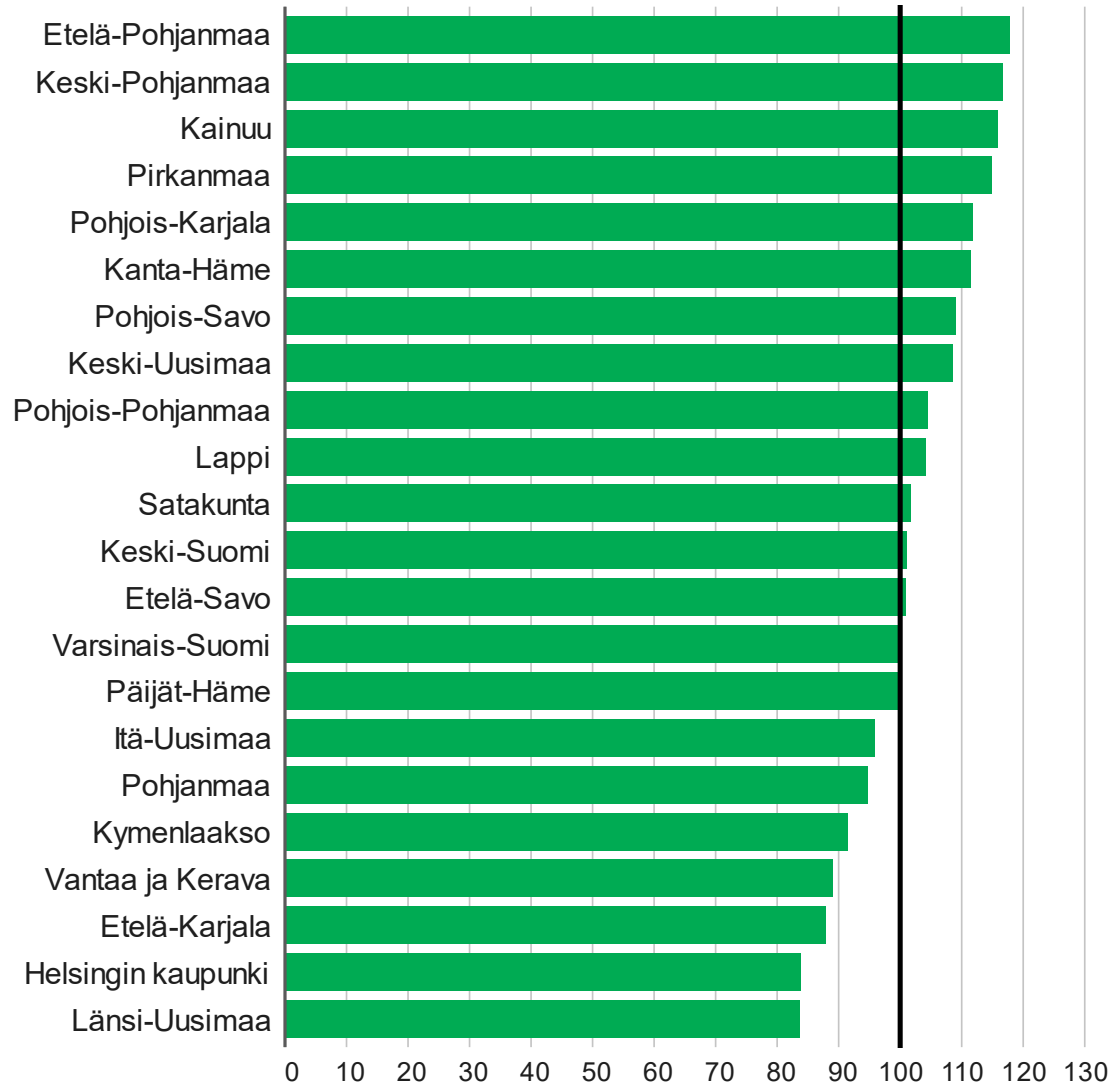
- Indeksi kuvaa astmaa, keuhkohtaumatautia tai uniapneaa sairastavien osuutta alueen 20 vuotta täyttäneessä väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrityksessä ovat mukana erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastohoito ja vastaanoton käyntisyys sekä lääkkeiden erityiskorvausoikeudet.
- Sairastavuus on yleisintä Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueilla, harvinaisinta Länsi-Uudellamaalla ja Helsingissä.

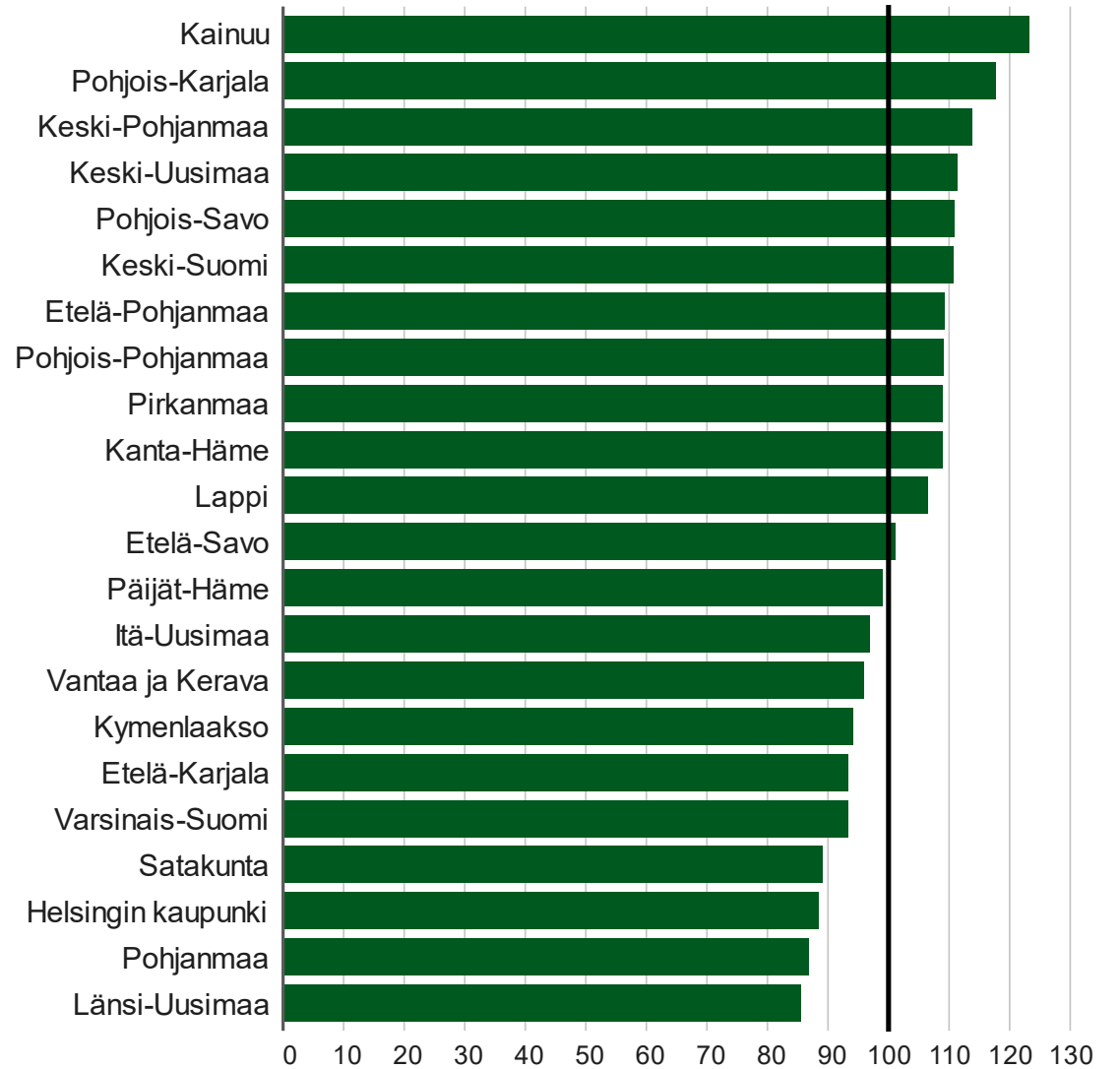
Keuhkosairausindeksi 2021–2023, ikävakioitu

Keuhkosairausindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Keuhkosairausindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

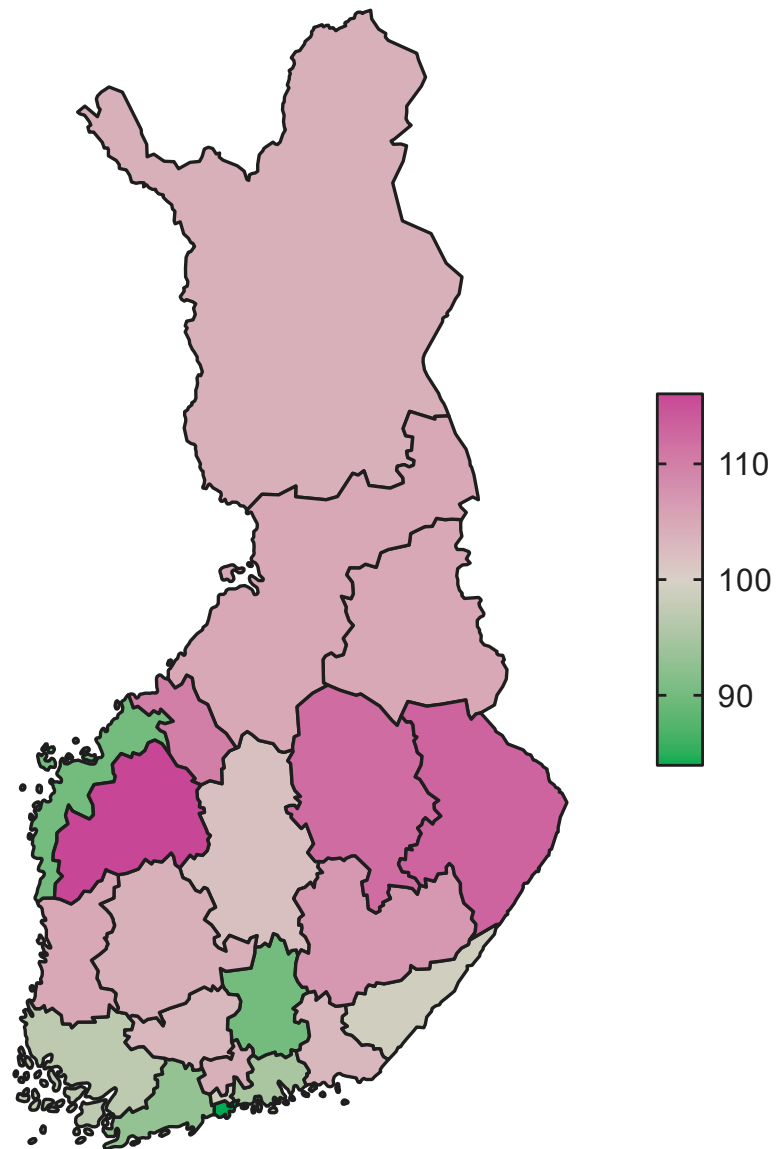

Diabetes

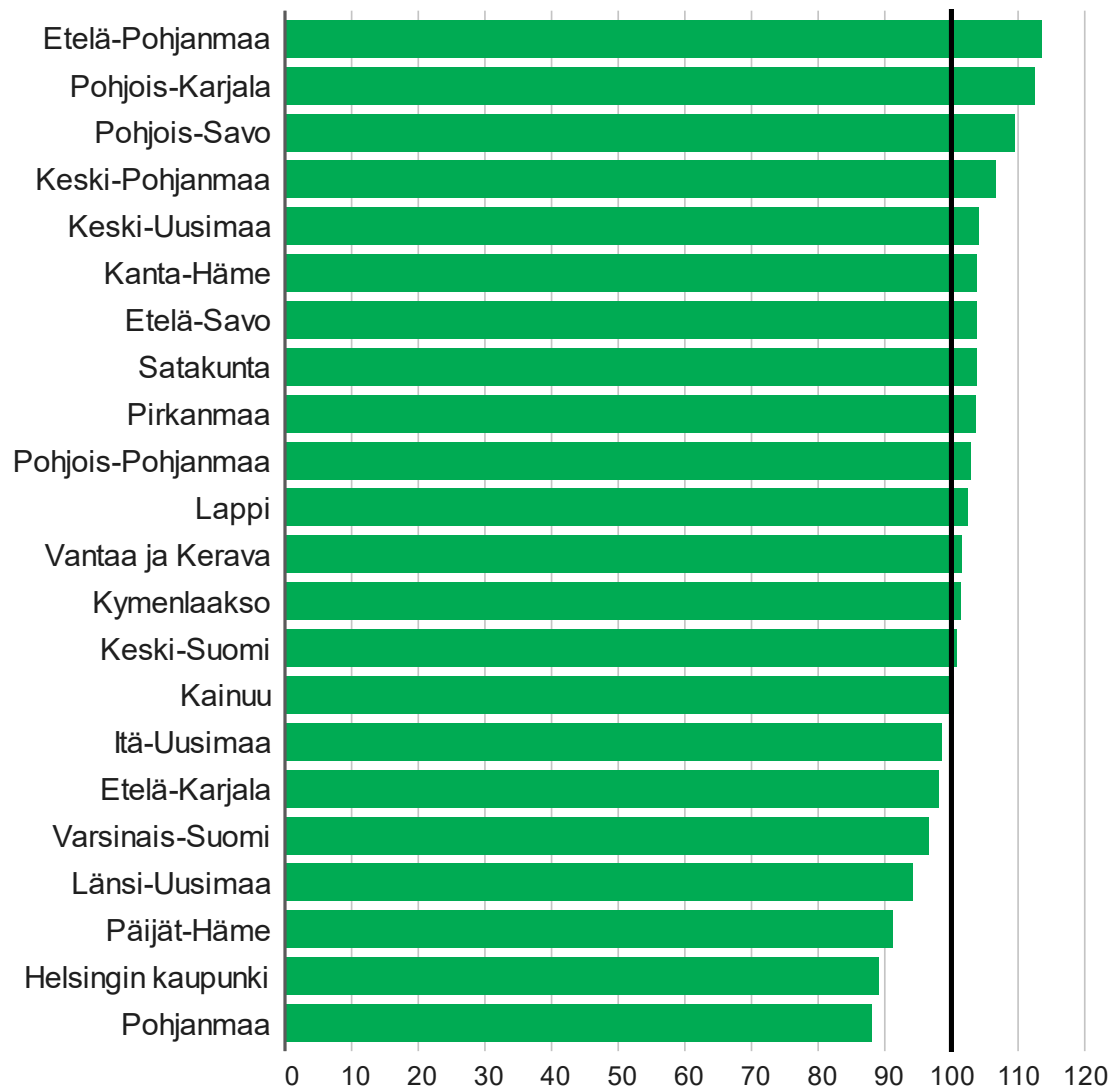
- Indeksä kuvaa diabeteksen yleisyyttä alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrittäksessä ovat mukana erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osastohoito ja vastaanoton käyntisyty, lääkeostot ja lääkkeiden erityiskorvausoikeudet.
- Diabetes on yleisintä Etelä-Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueilla, harvinaisinta Helsingissä, Päijät-Hämeessä ja Pohjanmaalla.

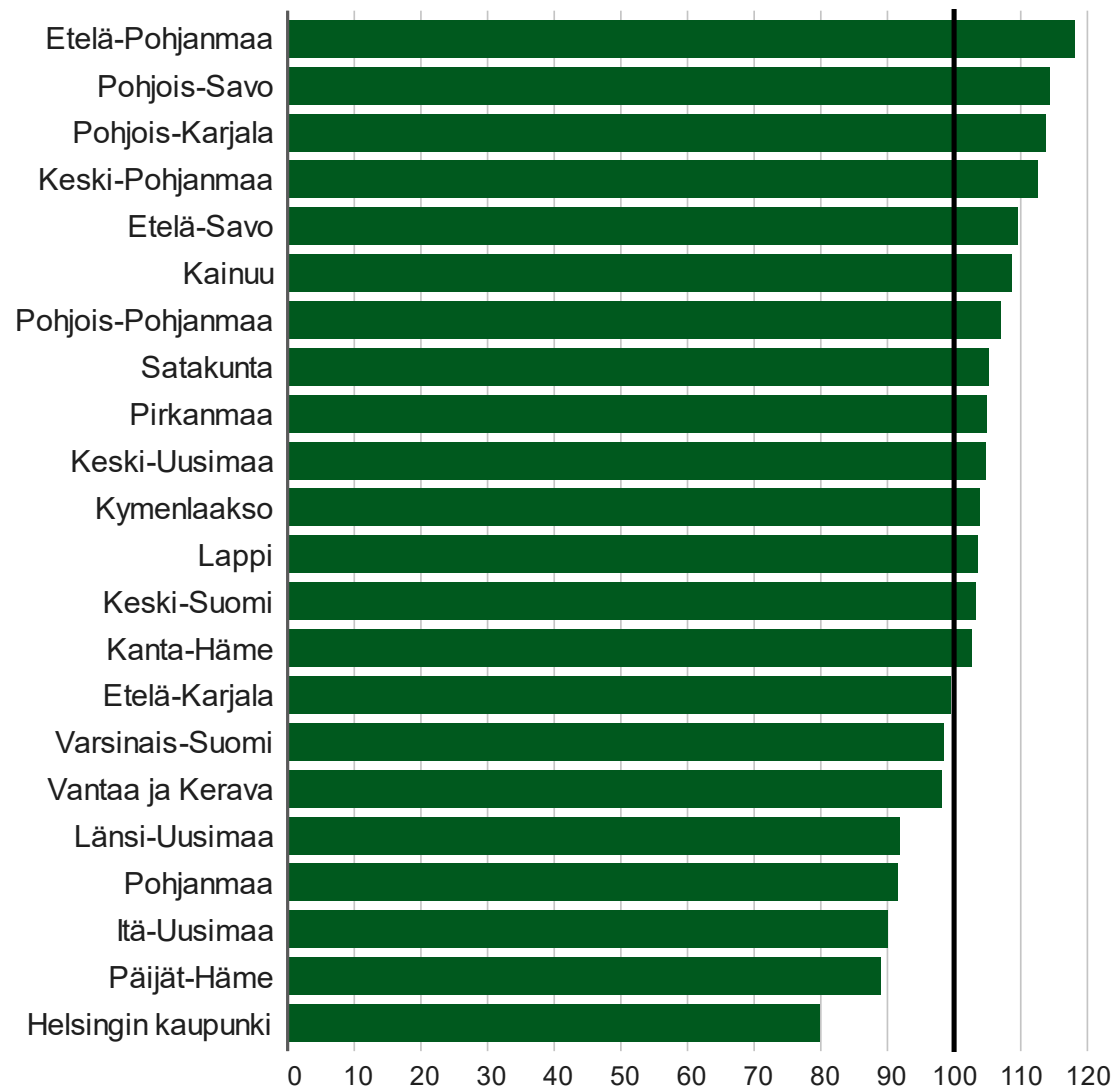
Diabetesindeksi 2021–2023, ikävakioitu

Diabetesindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Diabetesindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

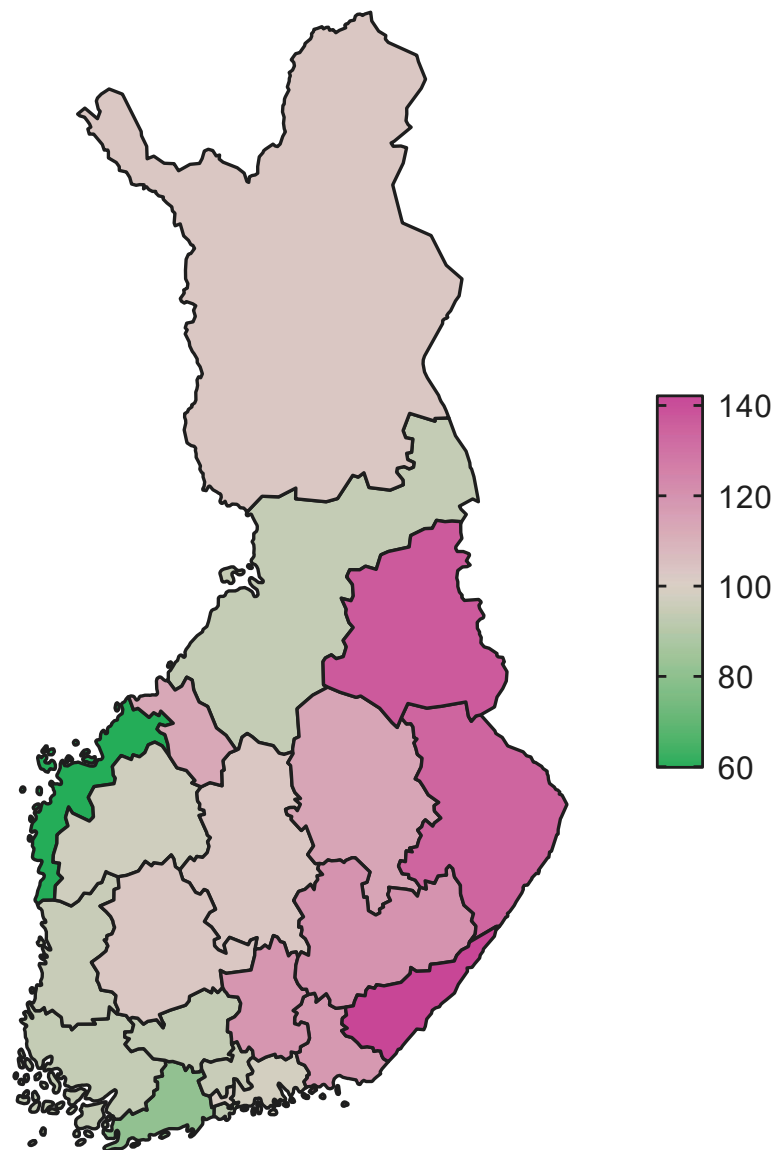

Alkoholisairaudet

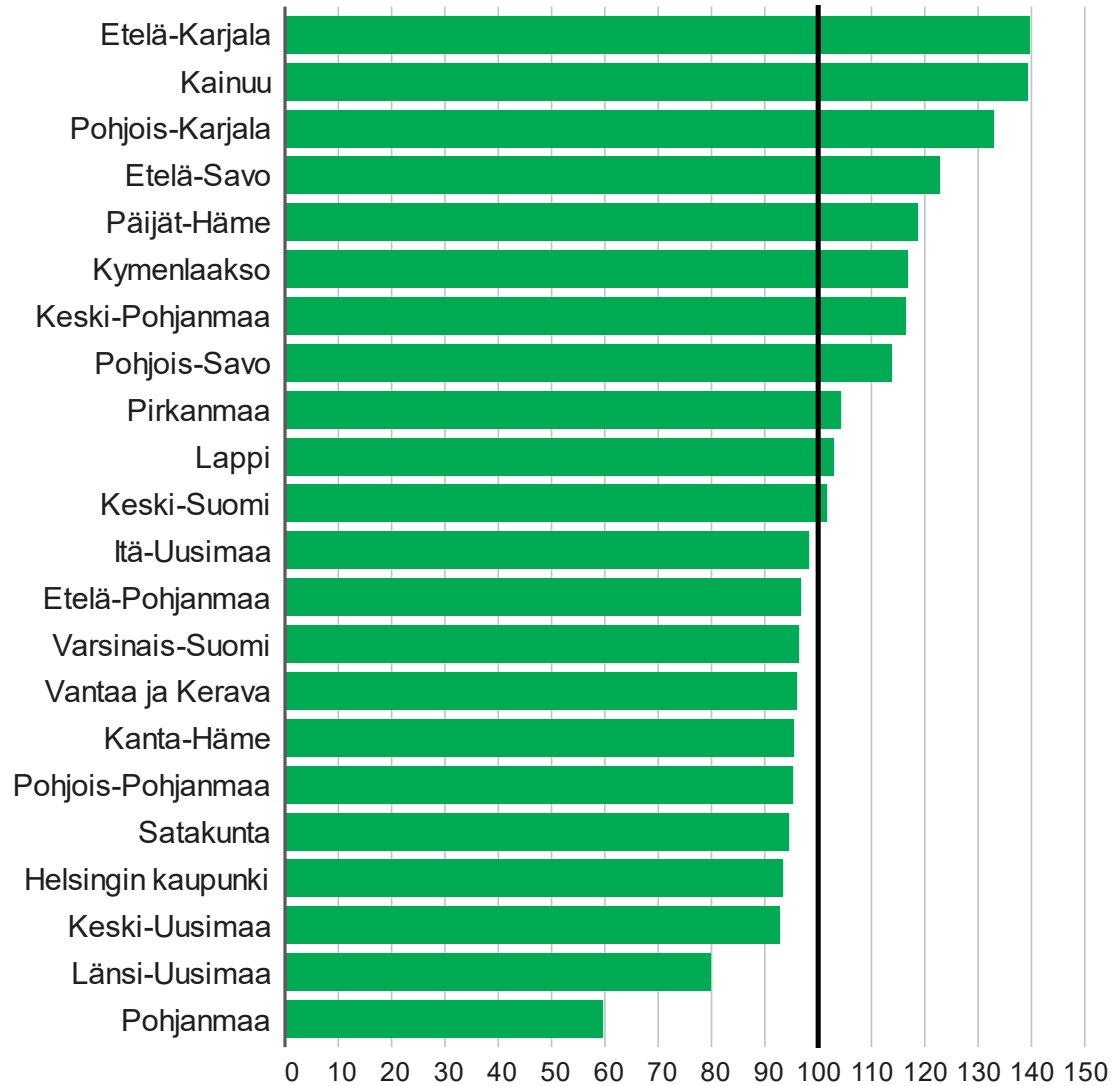
- Indeksi kuvaa alkoholin liikakäyttöön liittyvän sairauden, myrkytyksen tai muun tilan vuoksi hoitoa saaneiden henkilöiden osuutta alueen väestössä suhteessa koko maan tasoon.
- Määrityksessä ovat mukana erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon käynnit ja hoitajaksot sekä reseptilääkeostot.
- Alkoholiin liittyvä sairastavuus on yleisintä Etelä-Karjalan, Kainuun ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueilla, vähäisintä Pohjanmaalla.

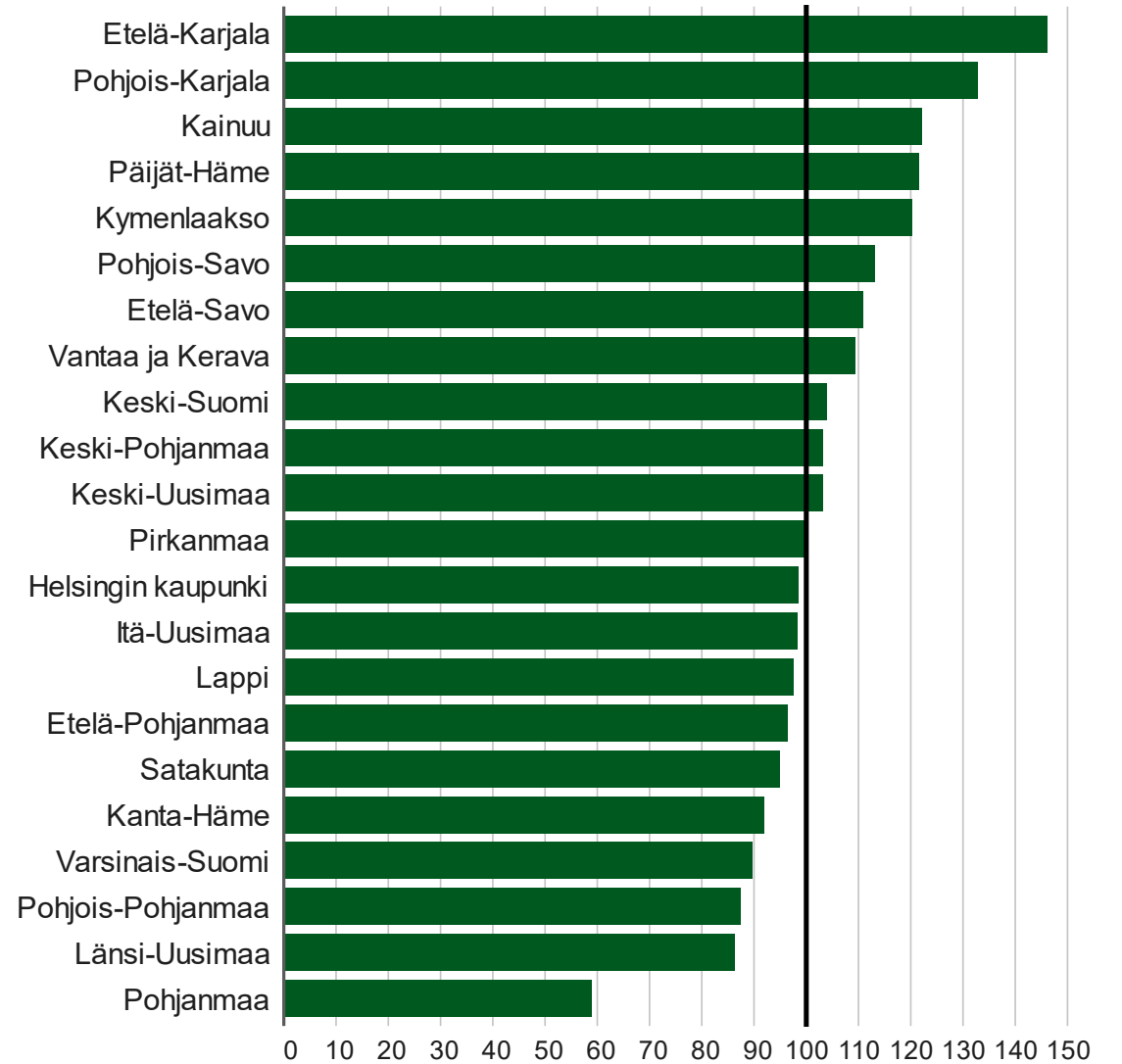
Alkoholisairausindeksi 2021–2023, ikävakioitu

Alkoholisairausindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Alkoholisairausindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

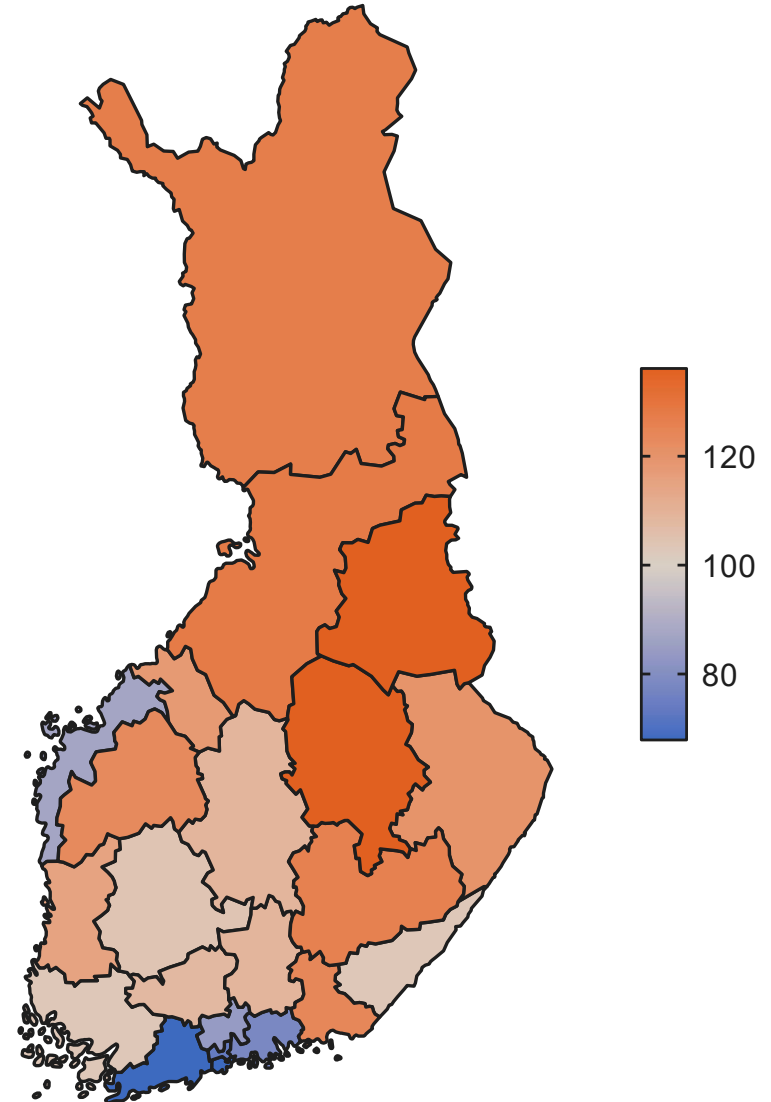

Työkyvyttömyyden kokonaisindeksi

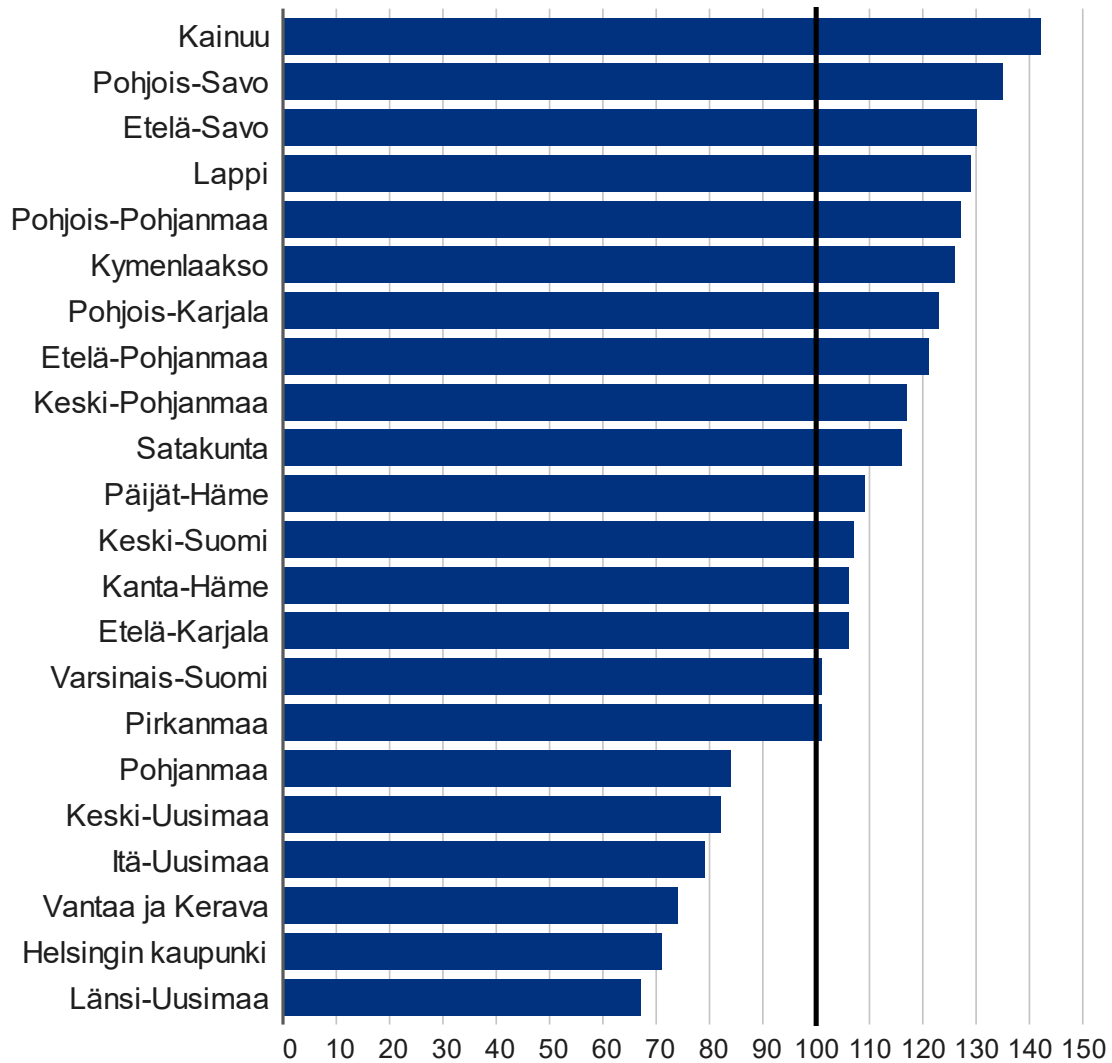
- Indeksii kuvaa työkyvyttömyyden yleisyyttä alueen väestössä suhteessa koko maahan tasoon.
- Indeksii mittaa työkyvyttömyyttä painottaen kolmea näkökulmaa: työkyvyttömyyseläkkeiden, sairauspäivärahojen ja ammatillisen kuntoutuksen myöntävien päätösten yleisyyttä.
- Indeksissä on huomioitu 16–64-vuotiaat Suomessa asuvat työkyvyttömyyden perusteella myönnettyjen etuuksien saajat ja heidän osuutensa vastaavan ikäisestä väestöstä.

Työkyvyttömyysindeksi 2021–2023,
ikävakioitu

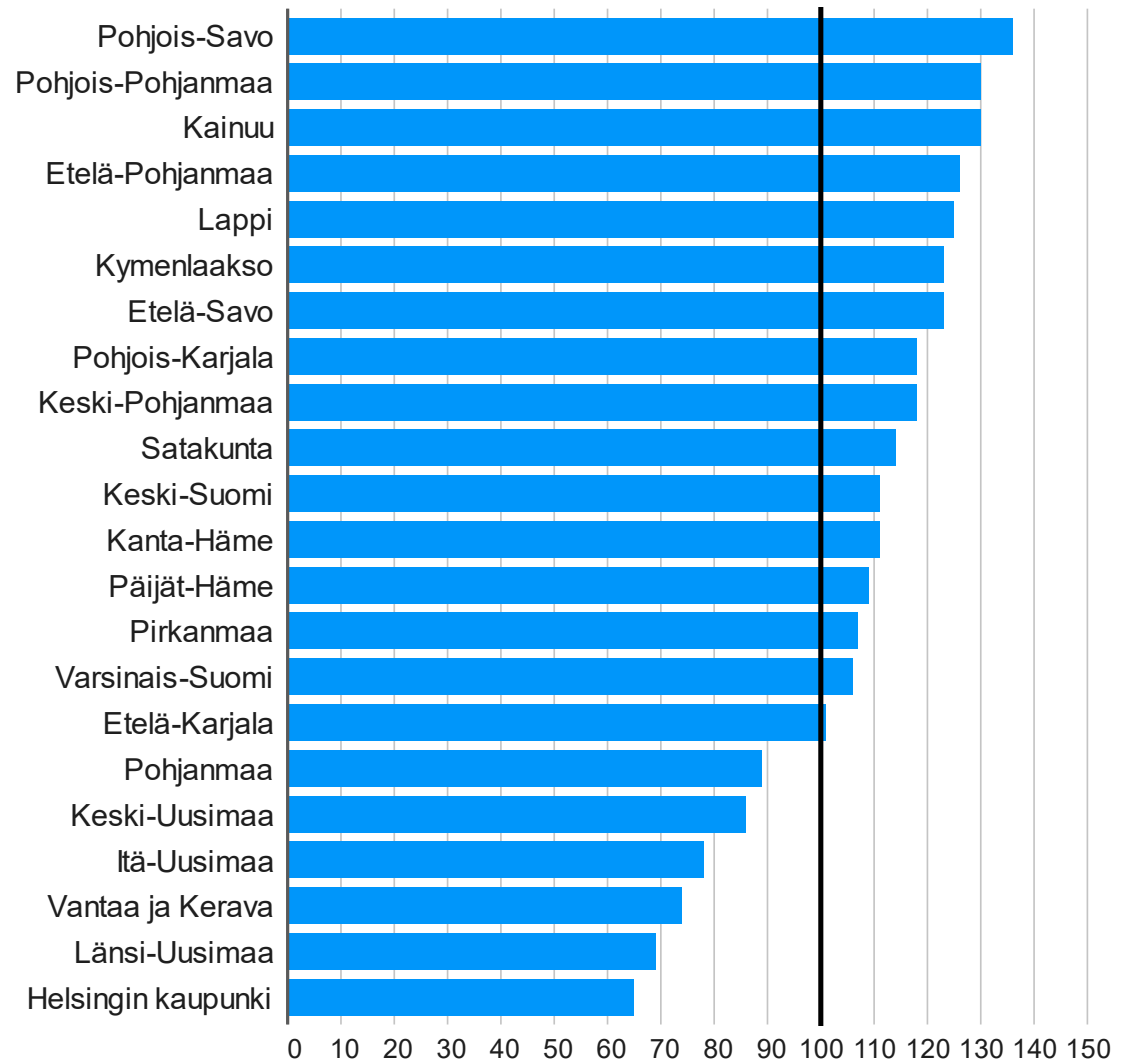

Työkyvyttömyysindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Lähde: Tietotarjotin, Kela

Työkyvyttömyysindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

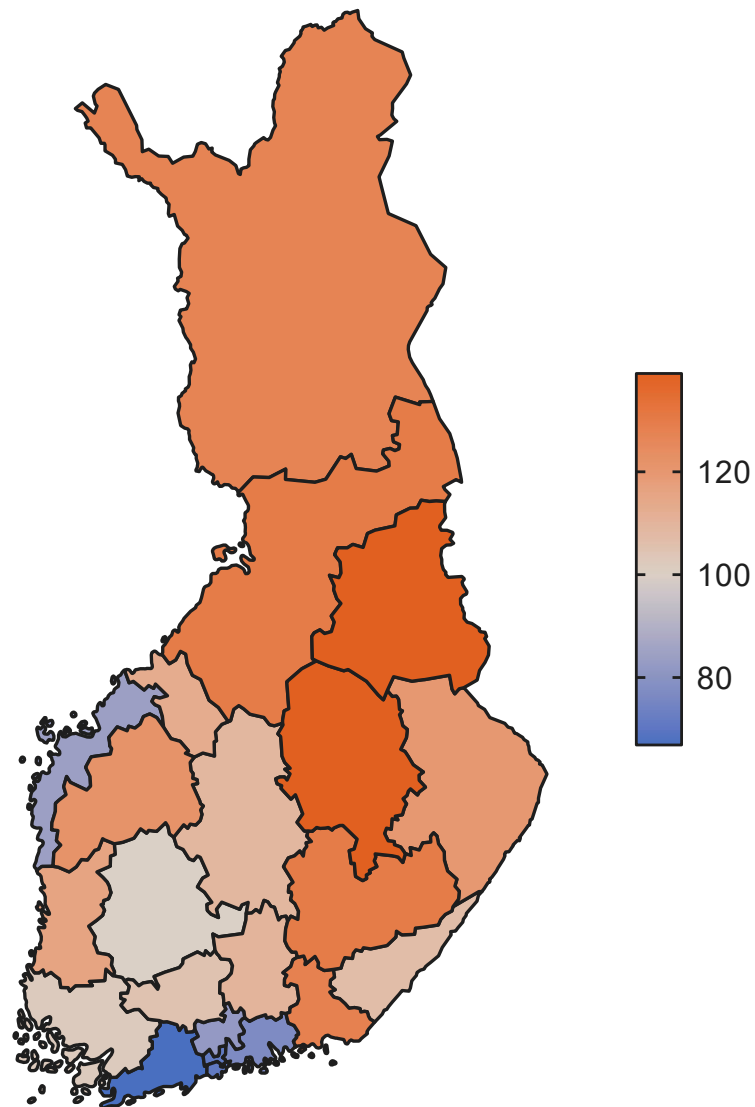

Lähde: Tietotarjotin, Kela

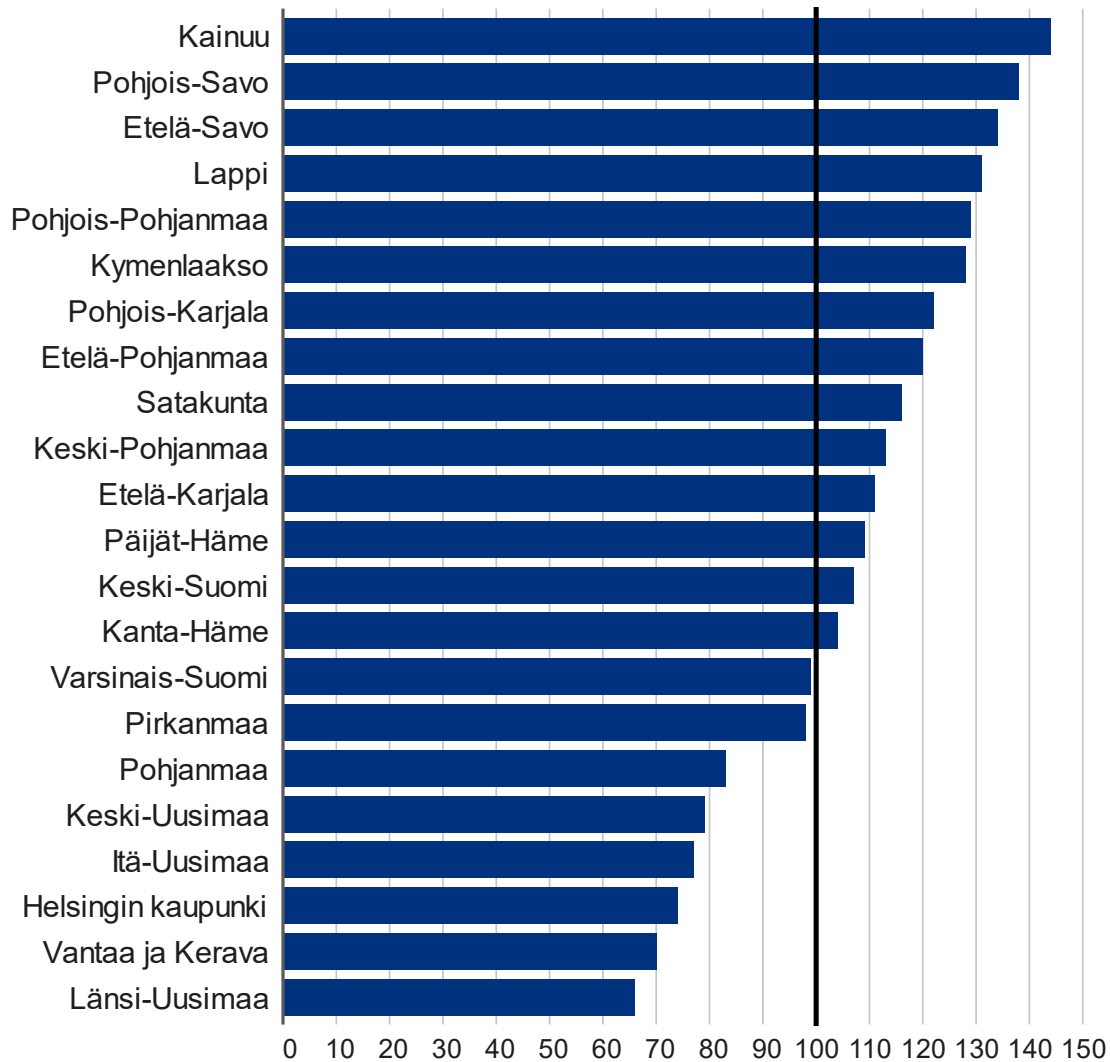
Työkyvyttömyyseläkkeet

- Indeksi kuvaa työkyvyttömyyseläkkeellä tai osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien osuutta alueen väestöstä verrattuna vastaavaan osuuteen koko maassa.
- Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus on suurin Pohjois-Savossa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa, ja pienin Helsingissä, Länsi-Uudellamaalla, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella.

Työkyvyttömyyseläkkeiden osaindeksi 2021–2023,
ikävakioitu

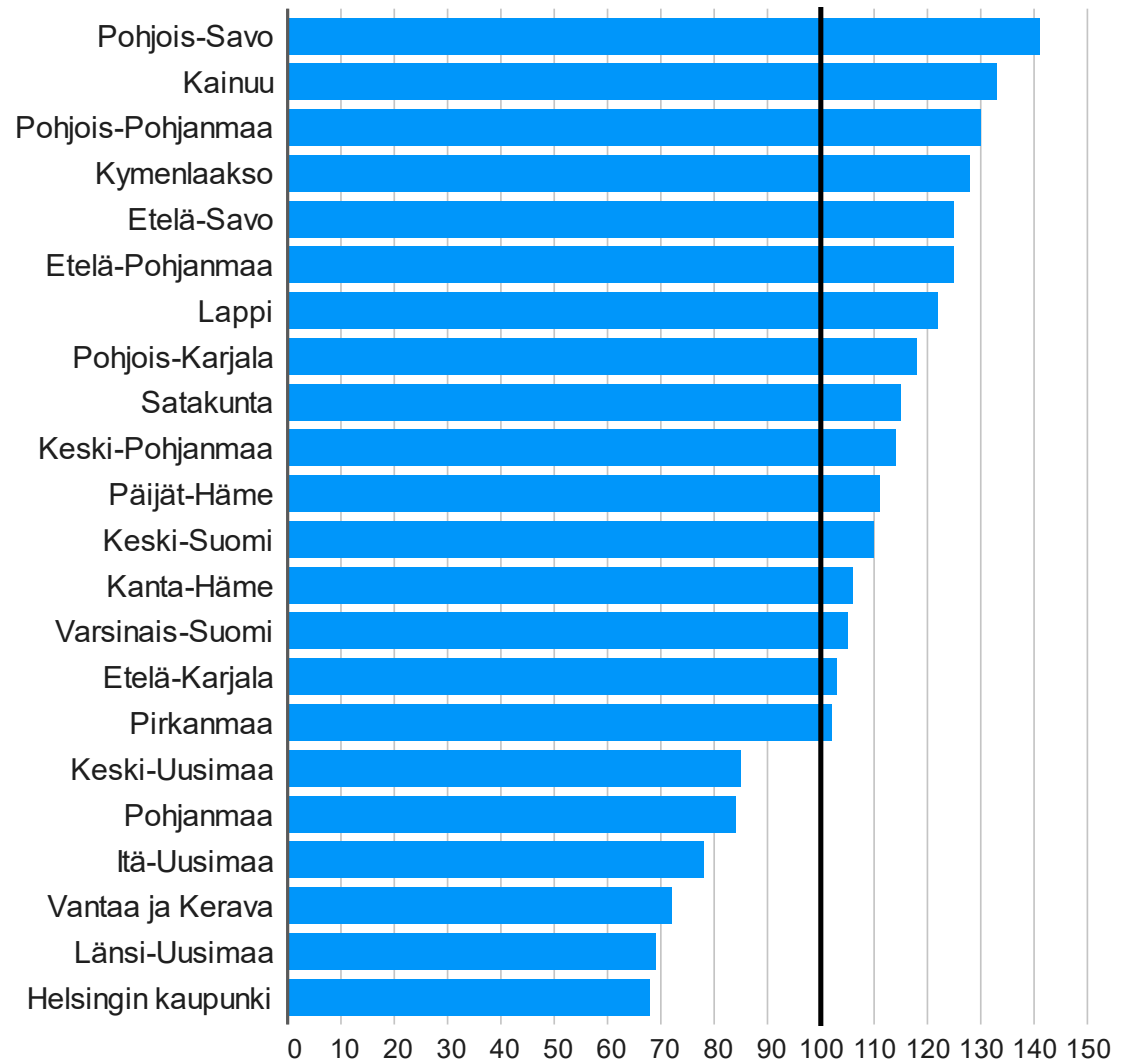

Työkyvyttömyyseläkkeiden osaindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Lähde: Tietotarjotin, Kela

Työkyvyttömyyseläkkeiden osaindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

Lähde: Tietotarjotin, Kela

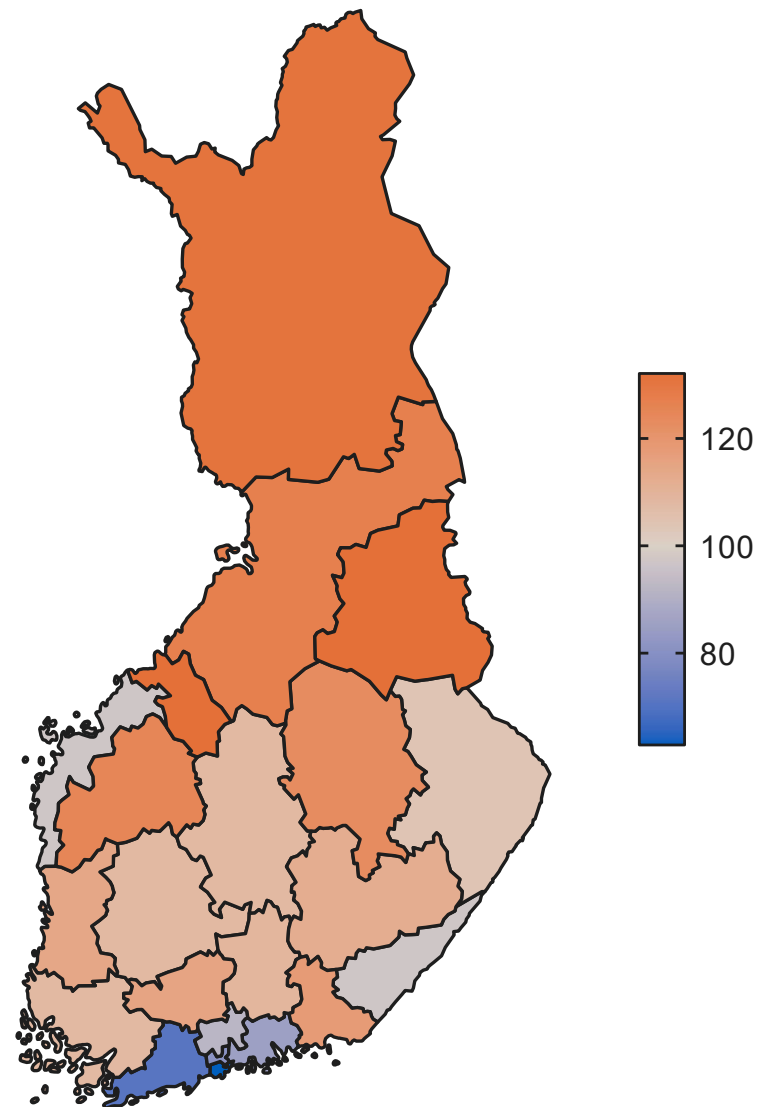
Sairauspäivärahat

- Indeksi kuvaa yli kolmen kuukauden mittaisella sairauspäiväraahajaksolla olevien henkilöiden osuutta alueella suhteessa koko maahan
- Sairauspäivärahan saaminen on tavallisinta Kainuussa, Keski-Pohjanmaalla ja Lapissa, ja vähäisintä Helsingissä, Länsi-Uudellamaalla sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella.

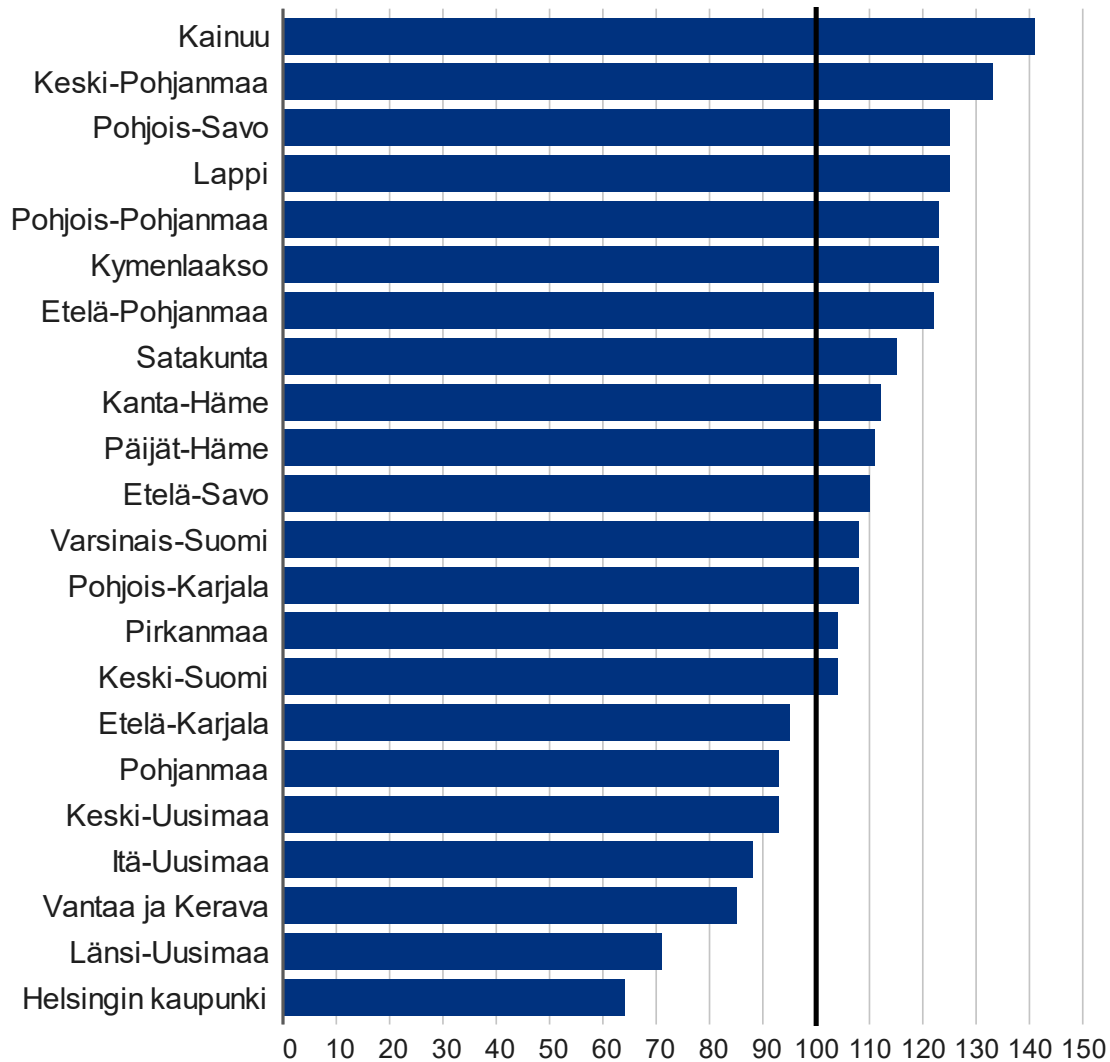

Kansallinen terveyst indeksi 2021–2023

Sairauspäivärahojen osaindeksi 2021–2023, ikävakioitu

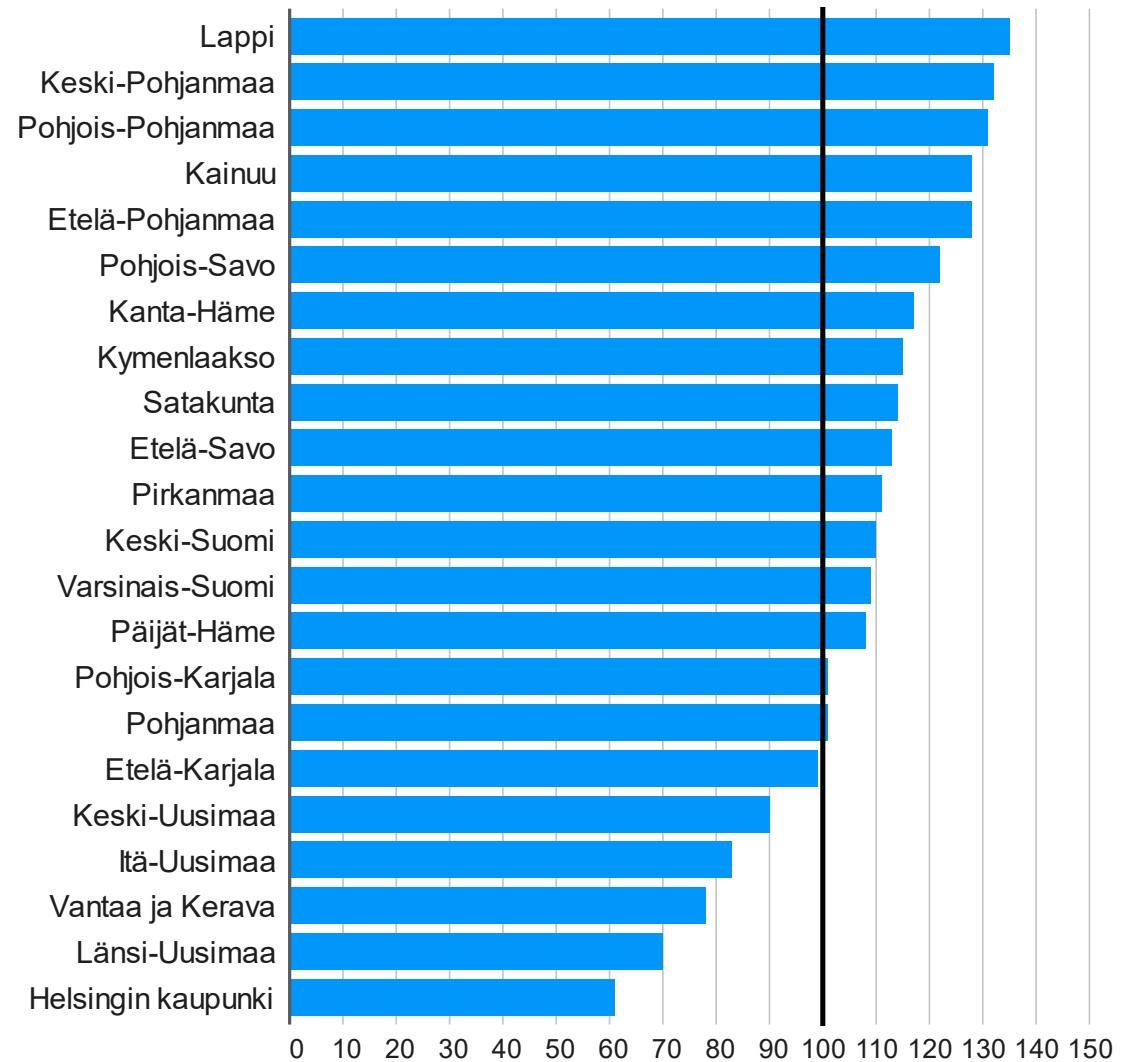

Sairauspäivärahojen osaindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Lähde: Tietotarjotin, Kela

Sairauspäivärahojen osaindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

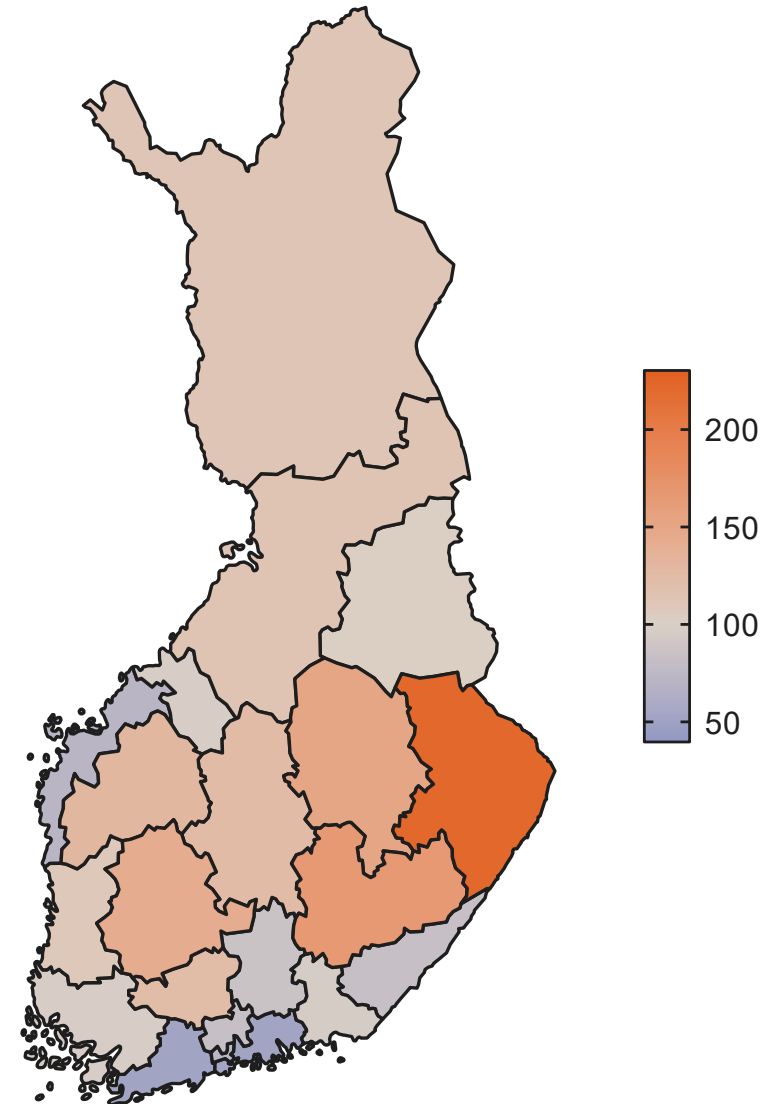
Lähde: Tietotarjotin, Kela

Ammatillisen kuntoutuksen myöntävät päätökset

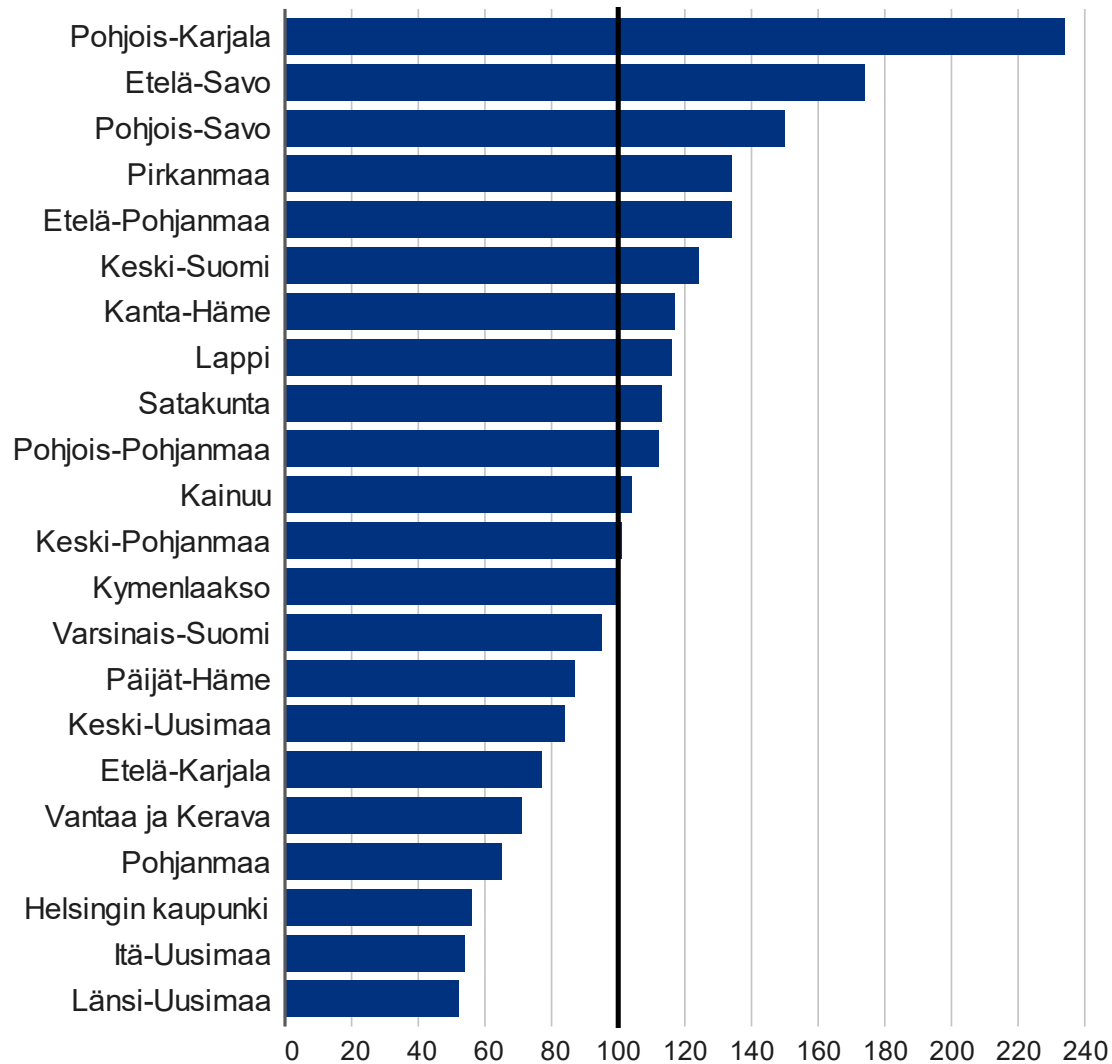
- Indeksi kuvaa ammatillisen kuntoutuksen myöntävän päätöksen saaneiden henkilöiden osuutta alueella suhteessa koko maahan.
- Myöntävän ammatillisen kuntoutuspäätöksen saaneiden osuus on suurin Pohjois-Karjalassa, Pohjois- ja Etelä-Savossa, ja vähäisintä Itä- ja Länsi-Uudellamaalla ja Helsingissä.

Ammatillisen kuntoutuksen osaindeksi 2021–2023, ikävakioitu

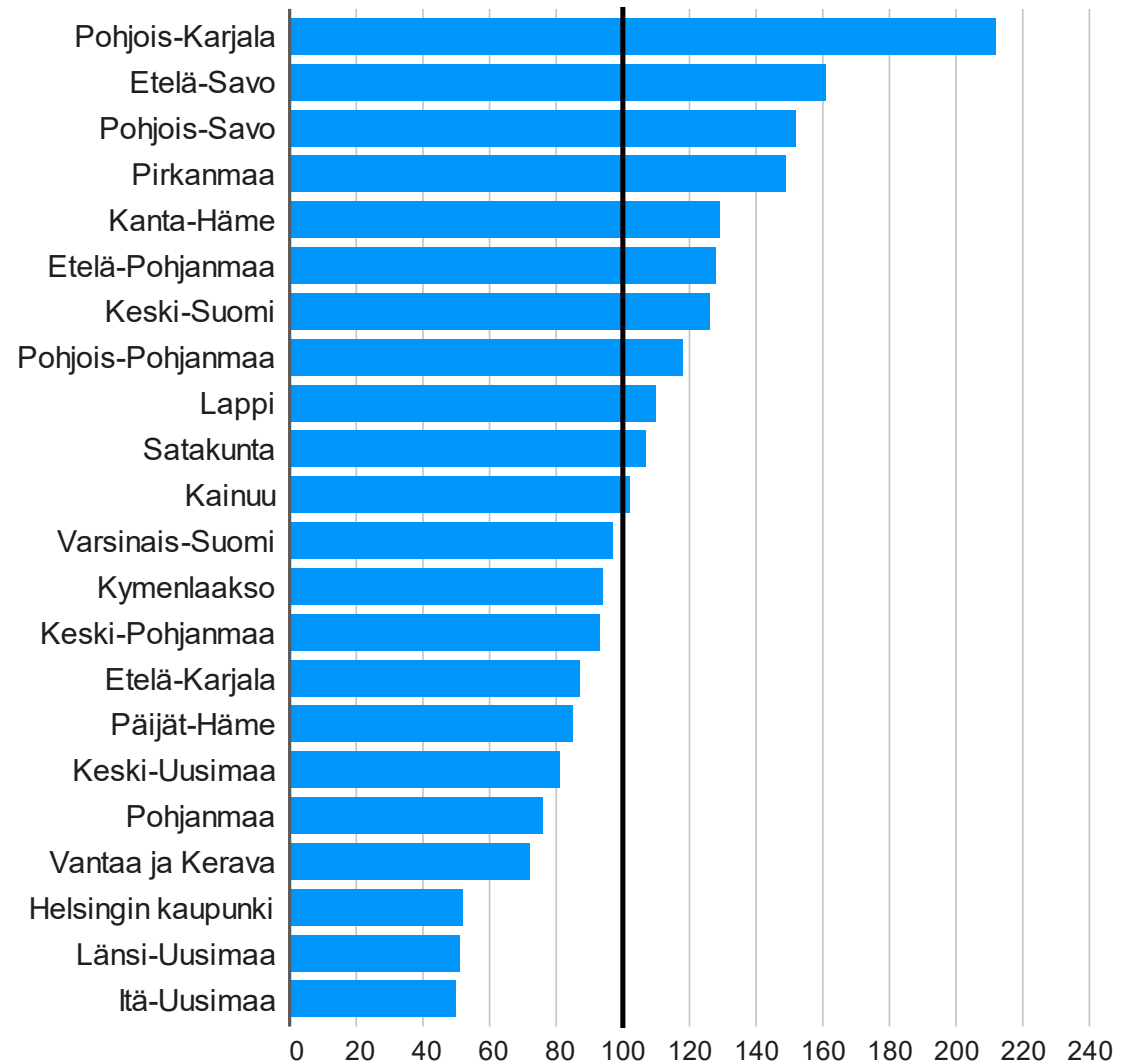

Ammatillisen kuntoutuksen osaindeksi 2021–2023, miehet
Ikävakioitu

Lähde: Tietotarjotin, Kela

Ammatillisen kuntoutuksen osaindeksi 2021–2023, naiset
Ikävakioitu

Lähde: Tietotarjotin, Kela

Lisätietoja

Indeksitulokset saatavissa taulukkomuotoisina:

[Sotkanet \(THL\)](#)

[Tietotarjotin \(Kela\)](#)

Tilaston kotisivut THL:n ja Kelan sivuilla:

thl.fi/tilastot/terveysindeksi

tietotarjotin.fi/tilastodata/670708/kansallinen-terveysindeksi

Sairastavuustiedot, THL

Elsi Lindell

Päivikki Koponen

Suvi Parikka

etunimi.sukunimi@thl.fi

Työkyvyttömyystiedot, Kela

Kati Sarnola

Riitta Luoto

etunimi.sukunimi@kela.fi

